

TWEEDE EDITIE
VOORJAAR
2008

ZO

EEN BETER NEDERLAND

HET VUUR VAN
AGNES KANT

ZÓ BESPAART U
€ 100,- OP
GAS & LICHT

SCHOLEN BARSTEN
VAN DE VETTE
SPAARVARKENS

JAN MARIJNISSEN

FOTOGRAFIE ARI VERSLUIS

KAN HET WEL? JA, HET KAN!

Een beter Nederland, een menselijker en socialer Nederland: kan dat wel? Die vraag krijg ik dagelijks. Van allerlei mensen. Van onderwijzers tot postbodes, van mensen die niet rond kunnen komen tot mensen die zich zorgen maken over ons landschap, van werkers in de thuiszorg tot bouwvakkers. Mijn antwoord is steevast en zonder aarzeling: natuurlijk kan dat. Veel ellende wordt veroorzaakt door bedrijven die het vaak alleen om de winst gaat én door politici die niet weten wat er speelt en dus de verkeerde maatregelen nemen.

In vergelijking met de rest van de wereld hebben we het over het algemeen redelijk voor elkaar in ons land. Dat is de verdienste van onze (voor)ouders. Door hard werken, strijd en veel opoffering hebben zij gezorgd voor een stelsel van goed onderwijs en goede zorg, sociale zekerheid en goede huisvesting. Zij hebben de emancipatie en gelijkberechtiging van het individu voor de meesten tot werkelijkheid gemaakt. Hun motto was 'een eerlijke verdeling van kennis, inkomen en macht'.

In de opbouw van ons land kwam de klad erin toen dit uitgangspunt in de jaren tachtig werd losgelaten. De liberalen wonnen terrein. Vanaf toen werden de inkomensverschillen groter en groter, werd er bezuinigd op de zorg en op het onderwijs, werd de sociale zekerheid afgebroken, kwam er overall in de publieke sector marktwerking, nam de bureaucratie vreselijke vormen aan, en kwam de politieke macht in handen van een elite die niet naar het volk wilde luisteren.

Het neoliberalisme en vooral de partijen die het hebben gepropageerd en hebben doorgevoerd, VVD, CDA, D66 en PvdA, dragen een grote verantwoordelijkheid. Want, behalve dat ons land op veel terreinen steeds slechter ging presteren, kwam er nog iets anders bij. Het cynisme. Steeds meer mensen geloven de politici niet meer. Ze geloven hun praatjes niet meer en geloven al helemaal niet meer dat ze in staat zijn de problemen op te lossen. De kleine niet, en de grote zeker niet. Het gevolg is dat daar waar mensen zich eerst verantwoordelijk voelden en desnoods een stapje extra zetten, men nu steeds vaker wegstijgt. Het zal mijn tijd wel duren, denkt nu menigeen. Deze mentaliteit is funest voor ons land. Het staat haaks op de beroepspeer en holt het respect uit voor het beroep, het ambacht of het ambt.

We zijn één van de rijkste landen ter wereld, we hebben een goed opgeleide beroepsbevolking. We hebben een vooraanstaande en vooruitstrevende industrie en van veel zaken weten we al lang hoe ze aan te pakken voor het beste resultaat. Waarom zou een menselijker en socialer, en daarmee fijner en sterker Nederland niet kunnen...

Als we het willen, kan het. Met vereende krachten. De politiek zal het initiatief moeten nemen met de juiste wetten en regels, met beleid dat de problemen echt aanpakt, en van onderop wordt vormgegeven. In deze krant kun je voorbeelden zien van hoe het nu al veel beter kan. Neem het verpleeghuis in Soest. Ik ben daar een poosje geleden zelf geweest. Ik geloof in die werkwijze: de menselijke maat, menselijke verhoudingen en een menselijke aanpak. Dat is voor iedereen beter, voor de bewoners en de familie, het personeel en de vrijwilligers.

Maar toch. Willen we het land echt beter achterlaten voor onze kinderen, dan dat we het hebben gekregen van onze ouders, dan zullen we vooral zelf actief moeten worden. De Nederlandse politiek is in zijn aard lui, troperig en vergeven van 'eigen belang'. Als we dat willen veranderen, kan niemand aan de kant blijven staan. Dan zullen we overall vragen moeten stellen, vragen blijven stellen en tot actie overgaan. De SP is er klaar voor. U, hoop ik, ook.

FILMTIP VAN JAN

Jan Marijnissen: "Het is 1966, ik ben nog een heel jonge jongen. Iemand moet mij hebben geattendeerd op *De strijd om Algiers*. Die film gaat over de strijd van de Algerijnen voor onafhankelijkheid van de Fransen, die het land al lange tijd bezet houden. Deze historische film heeft mij ervan doordrongen dat er geen verandering mogelijk is zonder strijd. En geen strijd zonder opoffering.

De film is van Italiaanse makelij en in zwart-wit. Prachtig gemaakt: veel close-ups, indringende muziek van Ennio Morricone. Regisseur Gillo Pontecorvo heeft een meesterwerk gemaakt.

Later ben ik jarenlang op zoek geweest naar deze film. Ik wilde 'm graag een keer terug zien. Zeker toen ik hoorde dat de film een poos lang in de VS verboden is geweest, omdat ie te veel begrip wekte voor mensen die in verzet komen tegen onderdrukking. Dankzij iemand die mij wilde verrassen heb ik 'm nu in bezit. In een DVD-box met interviews en een boekje met foto's en meer achtergronden. Het was vanaf moment één 'n heel bijzonder weerzien toen ik op play drukte. Veertig jaar later, en toch nog even overtuigend en boeiend."

BOEKENTIP VAN TINY

Tiny Kox, voorzitter SP-fractie Eerste Kamer: "Een absolute aanrader, *Ik heb Alzheimer* (2005) van Nederlands beste undercover journalist Stella Braam. Voor dit boek observeerde ze haar vader René eerlijk en helder, terwijl de ziekte van Alzheimer hem steeds zwaarder domineerde. De eerste winnaar van de SP Rooie Reusprijs bewijst met dit boek opnieuw dat ze als 'participerend schrijver' een blijver is. *Ik heb*

Alzheimer biedt mensen die met deze ziekte te maken hebben, als patiënt of familielid, grote hulp en troost, net als Stella haar spreekbeurten in het hele land. Haar nieuwste boek *Ik blijf thuis* (2008) is trouwens ook aan te bevelen. Het gaat over haar zieke moeder, die niet naar het verpleeghuis wil en samen met Stella en anderen vecht voor het recht om thuis te blijven."

SLIM MET DE FILES

Staat er één onderwerp permanent in de belangstelling, dan is 't wel het verkeer. En dan vooral de files. Het onderwerp komt steevast terug, zowel op verjaardagen als bij de koffieautomaat, alsook in de politiek. Dat zal ook nog een tijd zo blijven, want makkelijke oplossingen bestaan niet. Er zijn geen tovermiddelen waarmee we de problemen doen verdwijnen – hoe hard sommige politici dat ook

beweren. Bredere wegen maken files korter – maar ook breder. Ze brengen je niet sneller van A naar B als er een knelpunt tussen A en B zit. Of als de wegen vol staan in de stad waar de weg naar toe leidt. Je kunt beter het knelpunt oplossen. Of het verkeer meer spreiden over de dag. Door meer mensen thuis te laten werken, of op andere tijden dan tussen 8.00 en 17.00 uur. Als de ministeries het goede voorbeeld geven, gaat in de regio Den Haag de grootste druk van de ketel. En goed voorbeeld doet goed volgen. Ook moet er worden geïnvesteerd in openbaar vervoer: meer spoor, meer treinen en snelwagbussen naar bedrijfsterreinen. We kunnen de files goed aanpakken zonder miljarden te verspillen

aan bredere wegen. Of aan kilometerheffing waar peperdure techniek aan te pas komt. Alleen het invoeren kost al 1,5 à 2 miljard, dat wil zeggen € 200,- per Nederlander. Daarna lopen de vermoedelijke kosten op tot 300 miljoen per jaar. Als we slimme maatregelen nemen, kunnen de huidige files voor een heel groot deel worden opgelost. Bij 10% minder auto's in de spits zullen er 40% minder files zijn. Dat betekent vooruitgang voor mens, milieu en economie.

Emiel Roemer, Tweede-Kamerlid
Voor meer: www.sp.nl/verkeer

ILLUSTRATIE RIEBEL

Wij willen meer asfalt !!?

SP TEEVEE

Kijk op het speciale SP-TV Kanaal www.sp.nl/tv/

Kijk naar SP-TV. Wedden dat de term *bewegende beelden* dan iets héél anders voor u gaat betekenen?

Marktwerking in de zorg kán niet en mág niet. Daarom lanceerde Agnes Kant samen met werkers in de zorg actiegroep *Zorg geen Markt*. U ziet een samenvatting van vier jaar actievoeren.

Jasper van Dijk staat niet alleen met zijn pleidooi voor investeringen in het onderwijs; leerlingen demonstreren op het Museumplein in Amsterdam

HET GEVECHT MET DE SCHOOL-SPAARVARKENS

Nederlandse scholen hebben in 2006 gezamenlijk ruim een half miljard euro over en op hun spaarrekeningen bijgeschreven. Maar dat geld was bedoeld voor onderwijs, zegt SP-Kamerlid (en een blauwe maandag leraar) Jasper van Dijk. 'Minister Plasterk van Onderwijs moet zijn verantwoordelijkheid nemen.'

Minister Plasterk van onderwijs moet dringend met zijn vuist op tafel slaan, vindt Jasper van Dijk (37), Tweede Kamerlid en onderwijswoordvoerder van de SP. En dan: de verantwoordelijkheid voor de salarissen van leerkrachten weer terug in eigen hand nemen. Van Dijk: "Die verantwoordelijkheid heeft de overheid in de jaren negentig uit handen gegeven. Een pijnlijke fout, waar de leraren nu veel last van hebben. Hoogste tijd dat we die salarissen weer vastleggen en het niet overlaten aan bestuurders. Dan kunnen de scholen het geld weer gebruiken waarvoor het bedoeld is: voor onderwijs."

Van Dijk was zacht gezegd *not amused* toen de Algemene Onderwijsbond dit voorjaar bekend maakte dat scholen grote reserves hebben. Alle scholen hebben bij elkaar een eigen vermogen van 9,6 miljard, en alleen al het basis-onderwijs heeft 1,8 miljard euro opgepot. Maar waar hij zich écht over opwindt: in 2006 bedroeg het exploitatieoverschot van alle scholen gezamenlijk 552 miljoen euro. "Ruim een half miljard in

2006, gewoon over! Bij die 9,6 miljard zitten ook bezittingen, maar die 552 miljoen is over en kunnen we vandaag nog investeren. Ik krijg leraren aan de telefoon die tweehonderd euro voor het sinterklaasfeest willen, en schooldirecteuren die geld nodig hebben om de luchtvervuiling in het gebouw aan te pakken. Maar die bestuurders zeggen: jammer dan, geen geld voor! Terwijl schoolbesturen wel mooi tonnen op de bank hebben staan, of hebben belegd in aandelen." Eigenlijk, zegt hij, zou je die 552 miljoen euro vandaag nog in een pot moeten storten, en "het verdelen onder de armste scholen die de grootste achterstand hebben wat betreft hygiëne. Terwijl er onderhoud aan de school nodig is." Gaat dát niet een beetje ver? Fel: "Ja! En? Het is keihard nodig." Hier zit voor Van Dijk de grote fout: schoolbesturen krijgen sinds de jaren negentig elk jaar een budget, en mogen zelf bepalen hoe ze dat besteden. Van Dijk: "Ze moeten daar de leerkrachten van betalen, meubilair aanschaffen en onderhoud bekostigen. Door die verantwoordelijkheid zijn schoolbesturen huiverig geworden voor

onvoorziene kosten. Ze proppen hun spaarvarken vol en spekken de schoolbankrekening, want je weet maar nooit... Niet eens onbegrijpelijk, geef ik toe, maar ze sparen echt veel te veel. En als je ernaar vraagt, zeggen ze allemaal: ja-ha, maar we sparen voor toekomstige investeringen. Tja..."

De zuinigheid is, hoe begrijpelijk die deels ook is, vooral onwenselijk. Van Dijk: "Minister Plasterk moet de salarissen van de leerkrachten vastleggen. Ik heb zelf, toen ik voor de klas stond, meegemaakt dat een school zei: je hebt eigenlijk recht op het hogere salaris van schaal 12, maar je krijgt schaal 10. Graag of niet. Dat wekt wrovel onder leraren. Wantrouwen zelfs. Waarom krijgt de één meer dan de ander? En je voedt de ongelijkheid tussen scholen."

80 LEERLINGEN IN 1 LOKAAL DAT IS GEEN ONDERWIJS MAAR OPHOKKEN

De spaardrift leidt er óók toe dat je van die massale ruimtes krijgt met tachtig leerlingen en twee leerkrachten. Dat is geen onderwijs, maar ophokken. Dat kan ik ook niet meer aanzien! Als de overheid pal gaat staan voor de salarissen van leerkrachten, los je dat

allemaal op. Dan kan een bestuur zorgeloos twee zogenaamd *dure* leerkrachten aantrekken als het nodig is. Dat is ook de enige manier om het enorme lerarentekort te bestrijden."

Het SP-Kamerlid doet een beroep op de minister: "Plasterk begon zelf te zeggen dat de macht van het management in het onderwijs is doorgeslagen. Het is tijd dat hij daar ook echt iets aan doet, want ik merk er nog bar weinig van." De politieke realiteit is: een motie van Van Dijk om de salarissen te waarborgen, werd in december afgeschoten. Óók door Plasterk. Van Dijk: "Ik reken op zijn voortschrijdend inzicht. De leraren staan op het Plein in Den Haag te demonstreren voor vaste salarissen. Daar is hij toch niet doof voor? Niets houdt mij tegen 't voorstel nogmaals in te dienen." Van Dijk moppert nog even over 'personeelsfiguren en managers die leraren inschalen en beoordelen', en zegt dan: "Die kunnen er dan gewoon uit voor leerkrachten."

Vertrouwen

Maar hoe zorg je dat besturen het budget voor onderhoud vervolgens niet óók oppotten of beleggen? Van Dijk: "Tachtig procent van het budget gaat naar leerkrachten, dus de noodzaak tot oppotten wordt meteen veel minder. Ik ga uit van vertrouwen. Scholen worden nu al gek van die controledwang. Ze moeten elke wc-rol verantwoorden. Daarnaast wil ik een oppotgrens instellen. Scholen potten nu tussen de vijftig en zestig procent op, terwijl veertig procent als royaal wordt beschouwd. Dan speel je van die 9,6 miljard een véél groter deel vrij voor het onderwijs."

De opgepotte reserves, zo benadrukt de SP'er, kan je slechts eenmalig inzetten. Maar de structurele financiering van het onderwijs schiet ook 'ernstig tekort'.

TWEE SUCCESVOLLE LEIDERS OVER GEMEENSCHAPSZIN; VOETBALCOACH FOPPE DE HAAN EN JAN MARIJNISSEN.

Pagina 4

DAKLOZEN ZOMAAR EEN HUIS GEVEN, HEEFT DAT ZIN? NOU EN OF! KRISTA VAN VELZEN ZAG HET MET EIGEN OGEN.

Pagina 8

AGNES KANT: 'ALLEEN DE WAARHEID KAN HET ONRECHT TARTEN.'

Pagina 10

Van Dijk: "Er moet structureel geld bij voor betere salarissen, kleinere klassen en betere gebouwen. Maar de regering laat het afweten. Onderwijs wordt beschouwd als kostenpost, maar wanneer gaan we onderwijs weer als investering zien? In de jaren zeventig investeerden we zeven procent in onderwijs. Nu nog maar vijf. En op het lijstje van rijke landen, bungelen we onderaan. Dat is veelzeggend." Kortom: minister Plasterk trek je geldbuidel? Van Dijk: "Zeker! Hij heeft een actieplan voor een miljard extra. Maar dat geld is er pas in 2020, grotendeels een sigaar uit eigen doos; leraren betalen dat uiteindelijk zelf uit de pensioenen. Dus ik zeg: Plasterk, jij bent de baas, neem je verantwoordelijkheid."

Meer info over onderwijs en financiën: www.aob.nl

TEKST: MACHIEL REBERGEN
FOTOGRAFIE: BAS STOFFELSEN

De PvdA maakte in verkiezingstijd goede sier met het tekenfilmje *Wouters Angels* – tegen de aanschaf van de JSF. Maar nu heeft het kabinet twee van die peperdure straaljagers aangeschaft. Als reactie maakt SP-huiszanger Bob Fosko van zijn hart geen moordkuil.

Leraren verzamelden zich op het Plein in Den Haag voor beter onderwijs in Nederland. Jan Marijnissen nam voor SP-TV de microfoon in de hand en interviewde een leraar en een rector.

EEN GESPREK OVER INVESTEREN IN MENSEN

FOPPE GEEFT JAN VOETBALLES

Wat hebben een Friese voetbaltrainer en een Brabantse partijleider gemeen? Beiden zoeken voortdurend naar talent, willen mensen beter maken, hebben hun 'club' van de eerste naar de top van de eredivisie gebracht. Een gesprek tussen Foppe de Haan en Jan Marijnissen over investeren in mensen en de lange weg naar succes.

"Welkom in het grootste VVD-bolwerk van het noordelijk halfrond," begroet Foppe de Haan Jan Marijnissen grijnzend op het KNVB-Sportcentrum in Zeist. De mannen hebben elkaar vaker gesproken. "Waarom zijn voetballers eigenlijk altijd VVD'ers?" vraagt Marijnissen. "Het zal wel met geld te maken hebben, hè. Maar volgens mij denken ze eigenlijk nooit na over politiek," zegt De Haan.

"Nou, het is ze vergeven zolang ze goed spelen," antwoordt de SP-leider.

Olympische Spelen

Jan: Foppe, vertel eens, wat gaat het worden op de Olympische Spelen? Kunnen we winnen? Is het team waarmee je Europees kampioen werd nog compleet?

Foppe: Voor een groot deel is het nog intact. Ik zoek nog wat spelers.

Maar van TOP Oss zullen ze niet komen...

Jan: Vroeger was dat echt de club van de stad Oss, TOP. Mijn schoonvader heeft die club nog mede opgericht. Hij speelde er ook zelf, als spil. Hij zag helemaal niks in dat betaald voetbal. Precies in de tijd dat hij overleed, werd TOP een profclub. Hij heeft de hekken nog geplaatst zien worden. Dat vond hij verschrikkelijk.

Maar Foppe, heb je zin in de Olympische Spelen? Heb je je eigenlijk nog gemengd in de discussie over de aanwezigheid van Nederland bij de ceremonie of een eventuele boycot?

Foppe: Eigenlijk ben ik gewoon egoïstisch. Ik snap dat er van alles gaande is, maar ik heb een opdracht. De KNVB zei in 2004 bij mijn aanstelling: "We hebben sinds 1952 niet met een voetbalteam aan de Spelen deelgenomen. Nu wil-

len we weer meedoen en dat doen we met jou als coach." Ik heb echt alleen ja gezegd omdat ik naar de Spelen wilde. En dan komt er nou een discussie op of we überhaupt naar China moeten gaan...

Jan: Ik vind die houding helemaal niet egoïstisch. Je doet jezelf tekort als je dat zegt. Je bent sportman en bemoeit je misschien na je carrière wel met politiek, maar nu ben je ingehuurd om het Nederlands elftal Olympisch kampioen te maken. Daar heb je het druk genoeg mee, volgens mij.

Scouten en opleiden

Jan: Op weg hierheen dacht ik ineens: jij hebt van de eeuwige eerstedivisieclub, die Heerenveen was, een sterke subtopper in de eredivisie gemaakt. Hoe doe je zo iets?

Foppe: Om in de eredivisie terecht te komen heb je goede spelers nodig, maar wij hadden beperkt

budget. Dus kwamen we terecht bij jongens die, zagezegd, een deukje hadden opgelopen, die geblesseerd waren geweest of het door andere redenen net niet hadden gered en daarom in de eerste divisie speelden. Maar van wie wij wisten dat ze eigenlijk heel aardig konden voetballen. En dat moest ik eruit halen. Ik ben eigenlijk leraar hè, dus ik wil jongens ook altijd beter maken: beter in voetbal, maar ook beter in de omgang met elkaar, en volwassen. In het seizoen '92-'93 lukte dat echt goed en promoveerden we.

Jan: Maar goede scouting en opleiding zijn gewoon van levensbelang, dat geldt ook voor een politieke partij. Wij zijn voortdurend op zoek naar lokaal talent, dat we ook goed opleiden. Wij worden maar groter en groter; daar heb je ook mensen voor nodig. Die zoektocht heeft voor de Tweede Kamerfractie naar mijn mening heel goed uitgepakt. Ik denk dat we mede daardoor een heel goede ploeg hebben zitten.

Foppe: Mensen goed opleiden is een vak apart. Toen ik begon, was ik hartstikke ongeduldig. Ik wilde combinatievoetbal, van achteren opbouwen, spitsen aanspelen. Maar de spelers, de oude hap, wilden ouderwets, de lange bal naar voren en oorlog in de zestien. Ik wist dat we daarmee de eredivisie niet gingen halen. Sterker nog, juist daarom stonden we onderaan de eerste divisie! Dus ik probeerde die jongens uit alle macht duidelijk te maken dat het anders moest. Nou, dat leidde nergens toe.

Een vriend van me, ook sportleraar, zag me voor die groep staan en analyseerde het als volgt: als het buiten keihard regent, dan steken mensen hun paraplu op en lopen naar hun bestemming. Aangekomen klappen ze de paraplu in en dat is dat, er is met die mensen niks gebeurd. Maar als er een licht voorjaarsbuitje valt, gaan mensen zonder paraplu naar buiten, want dat beetje regen voelen ze toch niet. Eenmaal op hun bestemming zijn ze dan kletsnat. Zo is het ook met het beïnvloeden van mensen. Je mag ze best wel eens laten schrikken, dat is niet erg, maar als je ze met geweld dingen wilt inprenten, doen ze op een gegeven moment hun harnas

aan, klep dicht en denken ze 'laat hem maar lullen'. Dat gebeurde bij mij in het begin.

JAN MARIJNISSEN 'WAAROM STEMMEN PROFVOETBALLERS ALTIJD VVD?'

Jan: Ik denk dat de methode die je schetst, de enige is die echt werkt. Maar je moet wel variëren. Wij hebben iedere week fractieoverleg en dan moet een hele reeks onderwerpen in twee uur behandeld worden, in een redelijk hoog tempo. Dan gebruik ik ook verschillende middelen om de aandacht van die groep vast te houden en een boodschap over te brengen. Soms laat ik ze schrikken, maar soms moeten ze ook in de lach schieten. Wat ik vooral probeer te voorkomen is dat ze grote fouten maken, dat is het allerbelangrijkste. Dat ze wel de kans krijgen om te rijpen maar dat ze geen traumatische ervaringen opdoen. Ervaring opdoen en fouten maken horen bij het leven, maar grote fouten moeten we ook in ons eigen belang proberen te vermijden. En ik probeer iedereen vanaf dag één verantwoordelijkheidsgevoel bij te brengen, mensen te leren dat ze altijd ook verantwoordelijk zijn voor het geheel.

Foppe: "Als het ons goed gaat, gaat het mij ook goed," zo is het in een voetbalteam ook hoor. Niet andersom. Je kunt je het beste profileren als het goed gaat met je hele team. Als het met je team slecht gaat en je wilt je dan profileren, dan gaat het mis.

Jan: Maar toch, ik ben eigenlijk een Feyenoord-man, en ik kan me herinneren dat toen Crujff daar kwam het hele team beter ging spelen. Alleen door er te zijn, gaf hij zelfvertrouwen aan die ploeg. Soms heb je van die fenomenen.

JAN MARIJNISSEN: 'DE FOPPES MOETEN TERUG OP DE SCHOLEN.'

Integratie

Foppe: Het Bosman-arrest zette de internationale voetbalwereld op zijn kop. Ineens stond ik tegenover een groep van zestien buitenlanders die geen woord begrepen van wat ik zei. Vooral met drie Roemeense spelers was geen woord te wisselen. En ik dacht eerlijk gezegd ook: die jongens zijn hier zo weg, die weten helemaal niet wat wij doen en wie wij zijn, die komen enkel hun geld hier ophalen. Het leidde tot veel irritatie over-en-weer.

Maar op een gegeven moment dacht ik: eigenlijk hebben ze gewoon aandacht nodig. En toen heb ik ze Friesland mee door genomen. Ben ik met ze naar de zuidwesthoek gereden, heb ik laten zien dat onze supporters ook eerst een uur onderweg zijn voor ze in het stadion zitten. Dat die mensen ook gewoon spijkerhard moeten werken op een boerderij of in de bouw en dat het echt geen decadente westerlingen zijn.

Jan: Dat het dus eigenlijk mensen zijn zoals zij zelf.

Foppe: Juist. En na die ritten door Friesland had ik het gevoel dat ze toch een stukje waren veranderd. Vervolgens heb ik mijn vrouw er nog op af gestuurd. Want ze hadden wel leuke huizen maar die waren voor geen meter ingericht. Dus toen heeft zij nog wat schemerlampen en bloemen voor ze gekocht en door al die aandacht kreeg ik echt een beetje grip op ze. Maar dat duurde wel lang.

Jan: Maar het begint dus allemaal bij taal. Taal is alles wat je hebt, dat geldt voor de politiek net zoals voor het voetbal. Als je de taal niet kent...

Foppe: ...dan raak je geïsoleerd. Dat zie je in de kleedkamer precies zoals op straat in de stad. Die jongens gaan klitten, die worden een klikje en die gaan vervolgens strijden voor hun eigen belang en niet meer voor het gezamenlijk belang. Dus taal is ontzettend belangrijk.

Jan: Integratie lukt alleen als iedereen meedoet, elkaar kent en elkaar respecteert. Dus moeten er geen witte en zwarte scholen bestaan. Ook geen zwarte en witte wijken, want anders sluit ieder zich op in zijn eigen omgeving, zonder de ander te leren kennen. En, onbekend maakt onbemind. Spreiding

leidt vanzelf tot integratie en aanpassing. Mensen doen dat namelijk zelf. Alleen, de overheid moet wel de voorwaarden scheppen. Maar Foppe, kunnen politieke partijen of de samenleving als geheel iets leren van jouw aanpak, voor de integratie bijvoorbeeld? Integratie is in jouw ogen vooral een kwestie van aandacht geven. In een voetbalteam is dat de taak van de coach, maar bij wie ligt die taak in de samenleving? Ook bij de onderwijzer? Die krijgt het dan wel druk.

Foppe: Klopt, maar ik zou de school wel centraal in de wijk maken en daar dan iemand extra aanstellen die zich met de buurt bezig houdt. In Groningen heb je sportbuurtwerk vanuit de brede school, dat werkt hartstikke goed. En in Amsterdam heb je projecten met clubs waarin binnen de club mensen worden opgeleid of gecoacht om contact te leggen met de ouders van Turkse of Marokkaanse kinderen, en hen aan te sporen zich in te zetten voor de club. Want die clubs hebben een geweldig probleem omdat ze te weinig kader overhouden. Het kader dat ze hebben stopt ermee, omdat ze alleen van die moeilijke kinderen krijgen en dat wordt niet aangevuld door de ouders van die kinderen.

Jan: Sport is een belangrijk middel om buurten tot leven te wekken. Je kunt van mensen geen wereldburgers maken als je niet eerst zorgt dat het in de buurt allemaal klopt. De SP wil mensen veel meer zeggenschap geven over hun eigen woon- en leefomgeving. Dat geeft betrokkenheid; 't wordt echt hún buurt. Dus: het buurthuis komt terug, er komen voldoende groen en speelgelegenheid. De huisartsenpraktijk is de hele week dag en nacht bereikbaar. Het is een begin, maar zo willen we dat samen leven *samenleven* wordt.

FOPPE DE HAAN: 'DE KWALITEIT VAN HET ONDERWIJS IS ENORM UITGEHOLD'

Onderwijs

Jan: Je hebt een hele tijd voor de klas gestaan. Zie jij dan ook dat er een hoop mis is in het onderwijs?

Foppe: Ja, maar dat zie ik al heel lang. Ik gaf tot 1995 les op het CIOS in Heerenveen. Het was een hartstikke goede school, waar ook de directeur en de onderdirecteur nog hun lessen gaven en dus op de werkvloer bleven. Maar die school werd almaar groter en groter en ineens gaf de directeur geen les meer en de onderdirecteur ook niet. En er kwamen coördinatoren: voor de onderbouw, voor de middenbouw en een eindexamencoördinator. Dan ben je gewoon drie heel goede leraren kwijt aan domme controletaken.

En er kwamen ineens regels voor van alles. Het oordeel van een docent werd en wordt niet meer vertrouwd. De *bloody limit* kwam voor mij toen een schoolinspectrice mijn mondeling examen met een leerling afkeurde. Die jongen liep stage bij een club en had een dag les in de week. Ik wist precies wat hij kon, ik had hem het hele jaar gevolgd, gesprekken gehad met de mensen bij de club. Dus ik vraag die jongen wat hij geleerd had en wat hij zou doen als hij de baas zou worden bij zijn club. Hij gaf prima antwoorden, dus ik gaf hem een 'goed'. Maar die inspectrice was het niet met me eens. Want ik had niet gevraagd naar zijn kennis, bijvoorbeeld over wat het hart doet als je rent. Daar had hij al toetsen over gehad. Mijn collega's waren het

met me eens: iedereen wist dat die jongen goed was. Anders hadden we hem dat examen niet eens laten doen. Toch moest ik 's avonds nog de toetsen erbij zoeken om te zorgen dat die jongen zou slagen. Toen ben ik gestopt.

Het onderwijs is te groot geworden, veel te anoniem, de kwaliteit is op een ongelooflijke manier uitgehold. Je bent veel te veel met andere dingen bezig en het vakmanschap van de docenten is minder geworden. De lol die ze erin hebben is verdwenen. Dat heeft met opleiding en salariering te maken. Ik ben ook een beetje ouderwets, hè – maar ik wil echt die geborgenheid terug op school. Een school moet veilig zijn, je moet er een fout kunnen maken, er moet zorg zijn voor mensen.

Jan: Ik vind daar niks ouderwets aan, waarom zeg je dat?

Foppe: Ouderwets, ouderwets, het zijn dingen die vroeger zo waren. We hadden een directeur op de ULO, een mooie man. Die stond in de gang 's morgens als de kinderen binnenkwamen, als ze twintig kilometer hadden gefietst. En de ene gaf ie een schop onder de kont en de ander een schouderklopje. En hij wist precies wat er gaande was bij die kinderen thuis; of er een nieuw kalf was geboren en hij wist waar ouders vandaan kwamen. Dat was aandacht zoals het hoort.

Jan: Dat is al de helft van de oplossing: de toewijding terugbrengen bij de leraar. De Foppes terug in het onderwijs! Het overbrengen van kennis en inzicht, daar gaat het om. Maar dan moeten we dat wel mogelijk maken. De docent moet weer de baas worden in de klas, dus over de stof en de leermethode. Weg met alle overbodige regels. Alles begint met goed onderwijs. Onze kinderen hebben er recht op, en daarom moet er meer waardering komen voor het leraarsvak. En ja, dat moet ook tot uitdrukking komen in het salaris.

Na het gesprek lopen de mannen naar buiten voor wat actiefoto's met een bal. De Haan verandert direct in de trainer-onderwijzer die hij toch is. "Blokken Jan," zegt hij, terwijl hij de techniek toont. Bij het afscheid geeft Foppe de Haan nog een voorbeeld van bezetenheid in het voetbal: "In mijn woonplaats Akkrum was ik op mijn 28ste gymnastiekleraar. Als ik jongens zag voetballen in het parkje, wat eigenlijk verboden was, dan sprong ik van mijn fiets en ging ik meedoen. Op een keer werd ik door de burgemeester, de heer Anker, naar het gemeentehuis geroepen. Anker zei geërgerd: "Dat mijn zonen Wim en Hans (de latere advocatenweeling red.) in het park voetballen, wat streng verboden is, is nog tot daar aan toe. Maar dat de zoon van de door mij aangestelde politieagent de keeper is en de door mij aangestelde gymnastiekleraar, u dus, ook meedoet, dat kan echt niet."

TEKST DANIEL PETERS EN
BERT VOSKUIL

FOTOGRAFIE: SUZANNE VAN DE KERK

'GEEN KIND WIL EEN ROTKIND ZIJN'

Een gezinshuis lijkt dé oplossing voor kinderen in zo bekritiseerde jeugdzorg. SP kamerlid Marianne Langkamp bezocht zo'n goed draaiend gezinshuis en hoorde de directeur zeggen: "Ik zou dolgraag daar nog tachtig kinderen willen plaatsen."

Jenneke haar ogen, die tot nu toe bijna louter energie en plezier uitstraalden, kleuren heel even donker als ze het heeft over de onverschilligheid van de maatschappij. Met haar drie eigen, biologische kinderen, één pleegkind, twee gezinshuiskinderen en twee weekendpleegkinderen, is ze gezinshuisouder 'pur sang'. En hoewel ze gewoon in dienst is bij Jeugdformaat, die over de gezinshuizen in de regio Haaglanden gaat, is het een ongewone baan waarbij iemand niet alleen 24 uur per dag in dienst is, de hele week door, maar waarbij betrokkenheid onontbeerlijk is. Jenneke: "De kinderen raken me. Die enorme wil om te leven, om er te mogen zijn. Uiteindelijk willen ze geen van allen een rotkind zijn. Je kunt dit werk niet doen zonder geloof. En dat bedoel ik niet uitsluitend in religieuze termen."

De voortuin staat vol fietsen, er slingert speelgoed op het grasveld en op de eerste etage hangt een zelfgemaakte geel en rode papieren pop. Hier wonen kinderen, dat kan niet missen. Het huis van Jenneke en Marc is vol deze ochtend. Niet met kinderen, die zijn op school, maar met de directeur, een pedagoog, een leidinggevende en gezinsouders. Ze zitten met zijn allen om een grote eettafel, onmisbaar meubel in een groot gezin. SP-Tweede

Kamerlid Marianne Langkamp, op werkbezoek, luistert aandachtig naar ieders verhaal. Af en toe stelt ze een vraag. Je kunt merken dat ze het fenomeen kent. Op haar initiatief onderzoekt minister Rouvoet nu de mogelijkheden om het aantal gezinshuizen uit te breiden. Het rapport wordt in september verwacht.

DE SAMENLEVING NEGEERT GEWOON EEN AANTAL KINDEREN

Een gezinshuis moet niet verward worden met een pleeggezin. Dat krijgt Langkamp niet één, maar drie keer te horen. Van iedereen rond de tafel. Een gezinshuis is weliswaar een gezin, in een gewone wijk, in een gewoon huis, maar één van de ouders is een professional, met minstens een relevante HBO-opleiding. Die ouder kijkt dus op een professionele manier naar de gezinshuiskinderen die bij haar wonen, meestal zo'n jaar of twee. Fred Venus, directeur Jeugdformaat: "Voor een kind is het wonen in een gezin bijna altijd de beste en meest natuurlijke oplossing. Dat kan in een pleeggezin, waarvan de ouders goedwillende vrijwilligers

zijn die een vergoeding krijgen. Maar soms hebben de kinderen al zulke complexe problemen dat je dat die ouders niet aan kunt doen. Die kinderen hebben professionele begeleiding nodig. Vroeger konden ze dan alleen terecht in een kindertehuis, dat we tegenwoordig logeeradres noemen. Gelukkig hebben we in de regio Haaglanden ook 17 gezinshuizen, met plaats voor 48 kinderen van 0 tot 18 jaar. Als het aan mij lag dan zou ik direct minstens 80 plaatsen extra willen hebben. Ik ben dan ook erg benieuwd naar het rapport van Rouvoet." Hij knikt naar Langkamp: "En wij zijn natuurlijk blij dat Marianne het landelijk op de agenda heeft gezet." Langkamp: "Vooral de hele kleintjes horen niet in een instelling thuis. Daar missen ze te veel van het gewone leven. Sommige kinderen weten bijvoorbeeld niet eens hoe een supermarkt er van binnen uitziet. Bij de opvang moet het kind centraal staan".

Leren opvoeden

Heel belangrijk, zo benadrukt Ciaranne, ook gezinsouder, is het contact met de biologische vaders en moeders. "Dat proberen we zo veel mogelijk in stand te houden of te herstellen. Zo komt de moeder van mijn gezinskind een ochtend bij ons om het opvoeden te leren. Dat je consequent moet zijn, dat je grenzen moet stellen, dat je 'nee'

kunt zeggen." Jenneke knikt. "Eén van mijn gezinshuiskinderen heeft zijn ouders twee jaar lang niet gezien. Dat joch was acht toen hij samen met zijn zusje uit huis werd geplaatst. Het ging niet langer met zijn ouders om, die waren verslaafd aan drugs en alcohol. Hij kwam terecht bij zijn tante, was daar niet te handhaven en kwam bij een crisisopvang-gezin. Daar kon hij maar een paar weken blijven, want het gezin ging op vakantie. Hij kwam daarna in een pleeggezin en daarna in wéér een pleeggezin."

Schoppen, slaan en spugen

Jenneke: "Hij was dus in dat ene jaar vier keer verplaatst. Hij voelde zich aan alle kanten afgewezen, was onhandelbaar en erg agressief. Hij schopte, sloeg, schold en spuugde. Hij kon niet met andere kinderen samenspelen, normaal contact was bijna onmogelijk." Het kind kwam bij Jenneke en Mark en het zit daar nu een halfjaar. "Wat ik het allerbelangrijkste vind: heel veel aandacht geven, zodanig dat je het kind ziet achter alle problemen. Daarom geloof ik zo in dit concept; het gaat veel verder dan er gewoon zijn voor het kind. Je hebt hier niet alleen een gewone gezinssituatie maar ook een professionele setting, waardoor we het kind kunnen bieden wat het nodig heeft. Wij zijn het extra paar ogen dat het verschil voor een kind kan maken." Met de

jongen gaat het inmiddels veel beter. Zelfs zoveel beter dat er goede contacten zijn met een pleeggezin waar hij wellicht mag gaan wonen. Jenneke: "Hij wist vanaf het begin dat hij tijdelijk bij ons zou zijn, dus in dit geval voelt hij zich niet afgewezen. Integendeel. Hij weet dat we alles op alles zetten om te zorgen dat hij kan opgroeien in een gezin dat bij hem past."

Plots klinkt er pianospel door de kamer. Ongemerkt is een gezinshuisdochter achter de piano gaan zitten. "Heel gewoon. Ik heb gewoon veel broertjes en zusjes," zegt ze als Marianne Langkamp vraagt hoe zij het vindt om op te groeien in zo'n bijzonder gezin. Ze vertelt dat haar brugklasgenoten wel even stonden te kijken. "We moesten om de beurt met handklappen aangeven hoeveel broertjes en zusjes iedereen had. De meesten kwamen niet verder dan een of twee. Iedereen moest erg lachen, omdat er bij mij geen einde aan leek te komen. Ik moest acht keer klappen."

De achternamen van Jenneke en Ciaranne zijn weggelaten in het belang van de kinderen.

Ook gezinshuishouden worden? Neem contact op met Jeugdformaat, Meggi Schuiling: (06) 460 876 05.

TEKST ANNEKE VERBRAEKEN
FOTOGRAFIE BERRY STOKVIS

Vraag wie voor méér gezinshuizen is, dan gaan alle handen omhoog. Ook die van Kamerlid Marianne Langkamp (tweede van rechts)

BUURTVERPLEEGHUIS WIEKSLAG SMITSVEN ZO KAN ZORG OOK ZIJN

In Soest staat het kleine buurtverpleeghuis Wiekslag Smitsveen. Het heeft geen balie, het heeft geen ziekenhuisgeur, het is kleinschalig, warm en gezellig. Het papierwerk wordt grotendeels buiten de deur gedaan, zodat de verzorgenden alle tijd hebben voor de bewoners. Het is er kortom precies zoals de SP het overall zou willen hebben. SP-Kamerlid Agnes Kant: "Je hebt daar drie dingen: een huis, ouderen die zorg nodig hebben en mensen die die zorg kunnen geven. Goede zorg en geen bureaucratische flauwekul."

Buurtverpleeghuis Wiekslag Smitsveen bestaat sinds 1999 en ligt midden in de wijk Smitsveen in Soest, onopvallend tussen de hoog- en laagbouw. Het verpleeghuis zit op de begane grond, op de eerste verdieping wonen gewoon particulieren in appartementen. Alleen aan een embleem op een zijgevel is het gebouw herkenbaar als verpleeghuis.

Nooit pyjamadagen. In Wiekslag Smitsveen wonen twaalf mensen met dementie. Overdag zijn er altijd twee gediplomeerde verzorgenden en twee assistenten aanwezig. Daarnaast is er hulp van vrijwilligers en stagiairs. Dat betekent dat er relatief veel aandacht per bewoner kan worden gegeven. Daardoor komen hier nooit pyjamadagen voor.

KRISTA VAN VELZEN BEZOEKT SUCCESPROJECT ALLE DAKLOZEN EEN HUIS

Met verbluffende resultaten helpt Discus Amsterdam langdurige daklozen met een verslaving of een psychiatrische stoornis. Het project bevredigt de belangrijkste behoeften van een dakloze. Een eigen woning en als mens beschouwd worden. SP-Kamerlid Krista van Velzen nam er een kijkje.

Ex-dakloze Doris laat Krista zijn boekbindwerk zien. Hij heeft niet alleen een woning maar ook werk. Zijn verslaving is onder controle en wie weet komt het huis over een jaar op zijn naam.

Daar stond Doris dan. Sleutels in de hand. In zijn appartement. Hij kon het niet geloven; was dit een grap? Vast wel, binnenkort gingen ze hem natuurlijk vertellen dat hij weer de straat op moest. Maar dat gebeurde niet en een jaar later voelt de Kroatiër met Nederlands paspoort zich nu één van buurtbewoners in het Amsterdamse stadsdeel Osdorp. Vandaag heeft hij visite van Krista van Velzen. Het Kamerlid is op werkbezoek bij Discus, de organisatie die Doris en 39 andere zorgmijdende daklozen aan een woning heeft geholpen. Hij vertelt dat hij drie jaar dakloos is geweest. Alsof buiten slapen nog niet erg genoeg was, zat Doris aan de heroïne,

hoorde stemmen, praatte in zichzelf en raakte geïsoleerd. In het jargon van hulpverleners was hij 'zorgmijder'. Door een psychose kwam het tot een gedwongen opname. Het duurde drie maanden voordat Doris beseftte dat behandeling goed voor hem was. Vervolgens wilde hij méér. Het met twee man gedeelde kamertje in de kliniek van Jellinek/Mentrum begon hem te benauwen. Hij wilde wat (bijna) elke dakloze wil: een huis. Dat kon geregeld worden.

Housing first

Jellinek/Mentrum is samen met opvanginstelling HVO Querido en woningbouwcorporatie De Allian-

tie partner in Discus. Ze vonden elkaar in het model *Housing First*, dat met succes in New York draait. De werkwijze is simpel: geef een dakloze eerst een huis. Dan kan hij de rust vinden om problemen zoals verslaving, schulden en psychiatrische blessures op te lossen. U leest het goed: gewoon een woning geven. Krista van Velzen is één en al oor. Want ten eerste kan ze het niet verkroppen dat in het rijke Nederland anno 2008 mensen op straat leven. Ten tweede weet ze als volksvertegenwoordigster heel goed dat een gemiddelde dakloze de samenleving jaarlijks 75 duizend à 100 duizend euro kost. Aan medische zorg, politie, justitie, schade kleine

criminaliteit, schade door psychiatrisch gedrag en perspectiefloze noodopvang. De cijfers komen uit New Yorks onderzoek, maar er is geen reden aan te nemen dat het in Nederland anders ligt. Een kind kan uitrekenen dat een eigen woning geven goedkoper is. Géven is teveel gezegd: de cliënt van Discus betaalt zo'n 230 euro (na aftrek huurtoeslag) huur per maand. Krista van Velzen: "Het kabinet zou met oplossingen komen om de noden van daklozen te lenigen. Ik kom veel op straat, praat met betrokkenen en heb tijdens werkbezoeken in de nachtopvang geslapen. Ik hoor dan dat het bijna nergens is opgelost."

Waarom wachten tot het misgaat?

Martin is één van de negen teamleden van Discus en begeleider van Doris. Hij bevestigt de woorden van Van Velzen: "De nachtopvang is volgestroomd, maar er kloppen steeds meer mensen aan. En wat mij betreft mogen psychiatrische daklozen in bepaalde situaties veel eerder worden gedwongen tot opname. Waarom wachten tot het mis gaat? Het is voor de mensen zelf vreselijk om zo over straat te gaan, zonder perspectief en door iedereen uitgekotst."

Zijn parlementaire bezoeker vraagt Doris hoe hij de gedwongen opname voelde. "Eerst verzettede ik me. Maar op een gegeven moment komt het besef dat het anders moet. Een fase verder wilde ik weer gewoon leven. Discus bood me de kans. De eerste dag in dit huis voelde ik me heel leeg en onwezenlijk. Wat moest ik nou? Ik kende het gevoel van wonen niet meer. Die stemming duurde een week, ik ging zelfs de straat weer op. Maar toen is Martin dingen met me gaan doen: spullen kopen voor het huis, financiën regelen, formulieren van instanties invullen. Stapje voor stapje verder. Nu werk ik in een klein bedrijf als boekbinder."

Martin: "Er is weer perspectief. Ik ben trots op Doris. Hij is inmiddels financieel zelfstandig en ik verwacht dat hij in de toekomst geheel zelfstandig kan functioneren zonder medicatie en methadon. Uiteindelijk wordt hij dan voorgedragen bij de corporatie om zijn huis op eigen naam te krijgen"

Succes

Van de veertig Discus-klanten die over de stad verspreid wonen gaat het met dertig redelijk tot goed. De andere tien hebben nog intensieve begeleiding nodig. Let wel, alle veertig zijn ze meerdere jaren dakloos geweest, waren zorgmijdend en zijn vaak bekenden van justitie. Ze hebben het bovendien verprutst bij de andere hulpinstellingen. Martin verklaart Krista van Velzen het succes: "Wij beginnen het traject met een huis. Pas daarna gaan we stapje voor stapje de problemen opruimen en werken aan de toekomst. Zet je het huis aan het eind van de lijn, dan worden ze voortdurend op hun fouten gewezen. Dat stimuleert niet en daardoor haken ze weer af. Ook heel belangrijk is dat we maar één voorwaarde stellen: zorg dat je het huis behoudt. Dus betaal de huur en wees de omgeving niet tot last. Discus stelt de voorwaarde dat ze zich laten budgetteren om zo de vaste lasten

FOTOGRAFIE ARI VERSLUIS

Anonieme bewoner: "Lang denk je dat dit tijdelijk is. Dus richt je niet in"

Zelf aan de slag met de was... Bewoners worden, als ze dat willen, actief betrokken bij het dagelijkse werk in het huis. Het leven in het huis moet zo veel mogelijk op een leven in een normaal huishouden lijken. Dat maakt het leven hier herkenbaar. Bewoners kunnen dus meehelpen met de afwas, het opvouwen van de was, of het schillen van de aardappels voor het avondeten.

...en de aardappels. Vooral voor het huishoudelijk werk overdag is het fijn dat Wiekslag Smitsveen kan steunen op een aantal vrijwilligers. Vaak zijn dit mensen uit de buurt die wat vrije uren over hebben of familieleden van mensen die in het huis wonen of woonden en die graag nog een handje helpen.

Meer zorg voor dezelfde prijs. Iedere oudere met dementie kan in Wiekslag Smitsveen terecht. Bewoners betalen niet meer voor de zorg dan voor de zorg in een grootschalig verpleeghuis, hoewel de medewerkers wel veel meer zorg kunnen leveren. Dat is ook voor het personeel zelf positief: het ziekteverzuim onder medewerkers is zeer laag.

te garanderen. De cliënt bepaalt verder zelf welke vorm van ondersteuning hij daarbij wil gebruiken. Deze ondersteuning kan gericht zijn op de deelgebieden sociale contacten, wonen, justitie, gezondheid en dagbesteding. Discus behandelt niet. Dit wordt overgelaten aan de behandelende instanties zoals JellinekMentrum.

De begeleider van Discus houdt contact, maar verplicht niets. Kijk, zo krijgt men het gevoel het leven weer in eigen hand te nemen.”

Schone lei

Ook Remy (op verzoek gefingeerde naam) wordt begeleid door Martin. Zijn tweekamerflat is duidelijk in de jaren zeventig opgeknapt. Hij zegt: “Weet je dat pas na een jaar het gevoel gaat doordringen dat ik hier kan blijven? Daardoor heb ik nooit iets gedaan aan opknappen en gezellig maken. Er blijft iets dat zegt: dit is tijdelijk.”

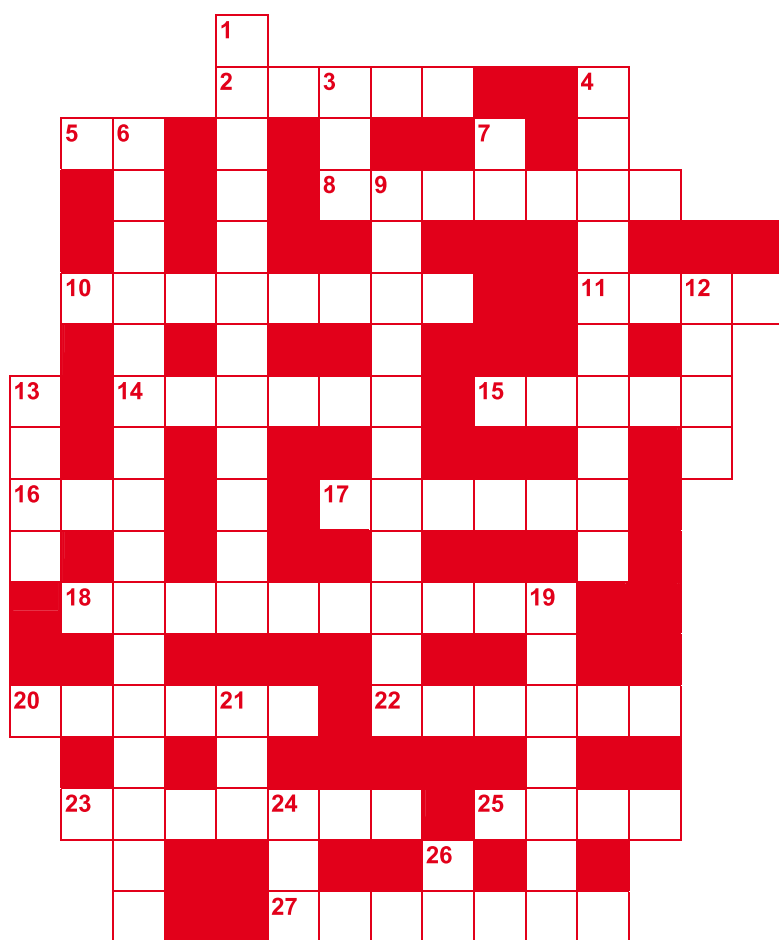
Remy is ex-gedetineerde. Hij is 48 jaar en heeft met tussenpozen een derde van zijn leven achter de tralies gezeten. Zat hij niet achter de tralies, dan zwierf hij over straat en sliep onder de hemel. Had hij wél geld, dan dook hij wel eens een hotel in. Maar meestal ging het geld op aan heroïne. Natuurlijk, hij wilde het graag anders maar voelde zich opgesloten in de beruchte cirkel: geen geld? Dan geen woning. Geen woonadres? Dan geen uitkering.

Krista van Velzen vraagt wat hem zou hebben geholpen. “Het had geholpen me te vragen wat ik nodig had om uit het criminele circuit te blijven. Had ik gezegd: een huis, opleiding, werk en nazorg. Vroeger was ik machinebankwerker. Ben ik straks van de medicijnen en methadon af, dan kan ik misschien weer werk vinden. Dankzij Discus heb ik weer een eigen plek en toekomst-kans. Ik kan weer met een schone lei beginnen. Ik word weer voor vol aangezien. Zonder stigma op mijn voorhoofd.”

Aan het eind van het werkbezoek is Krista van Velzen onder de indruk. Als zelfs deze klanten met de nodige begeleiding er in slagen een nieuw leven te beginnen, dan moeten we al die andere dak- en thuislozen toch ook wel iets meer kunnen bieden dan tijdelijke opvang?”

TEKST ANTHONIE VERMEER
FOTOGRAFIE ALEX WOLF

POLITIEK CRYPTOGRAM

©Henry en Lucas, FLW apr 2008

OPLOSSINGEN CRYPTOGRAM NU-KRANT JANUARI 2008

Horizontaal 3 Partijprogramma; 8 Inspraak; 9 Kant; 11 Senaat; 12 Loon; 13 Zetel; 16 AZ; 17 SP; 18 Vicepremier; 19 Prins; 22 Voorstem; 23 Blok; 24 Lijst; 25 Bedrijfsleven;

Verticaal 1 Klokkenluider; 2 Splinterpartij; 4 Topsalaris; 5 Paars; 6 AMA; 7 Motie; 9 Klassenstrijd; 10 Poldermodel; 14 Werk; 15 Kamerbreed; 20 Nota; 21 Lobby;

BOEKENTIP VAN RONALD

Ronald van Raak, SP-Kamerlid: *Het Bureau* van J.J. Voskuil. Dit is het dikste boek, 5.000 bladzijden in zeven delen, het saaiste boek, maar ook het leukste boek dat ik ken. Het gaat over een wetenschappelijk instituut waar mensen zinloze papieren verzamelen en ongelezen artikelen schrijven. Politiek kan heel spannend zijn, maar soms verdrink je als volksvertegenwoordiger in de ambtelijke papieren. Als ik zo'n 'bureau-moment' voel aankomen, gooi ik alle stukken weg en ga ik mensen opzoeken om te onderzoeken wat er echt aan de hand is.

FILMTIP VAN RONALD

Ronald van Raak, SP-Kamerlid: De films waar ik het meeste naar uitkijk zijn die over Harry Potter. Dat had ik ook met de boeken. Nog nooit eerder bleef ik 's nachts op om een boek uit te lezen. De films wil ik ook meteen zien. Ik ben als volwassen man verslaafd aan deze kinderfilms. Misschien komt dat door de gedachte dat naast deze wereld ook nog een andere wereld bestaat, in dit geval bevolkt door tovenaars. De regering van die andere wereld kent ook een minister van Magie. Wie zou dat zijn? Toch Jan Peter Balkenende?

Alle oplossingen van het cryptogram hebben, in ruime zin, iets met het politiek bedrijf te maken. Onder de goede inzendingen wordt een boekenbon van € 50,- verloot. Mail uw antwoorden voor 1 augustus: prijsvraag@sp.nl of stuur ze naar SP, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam onder vermelding van prijsvraag ZO op de envelop.

Horizontaal 2 Dat waar u aanspraak op kunt maken is niet krom (5). **5** Vierjaarlijks voetbalevenement in de senaat (2, afk.). **8** Vergadering geeft een teveel aan eieren (7). **10** Deze landsbestuurder schittert, maar heel klein (8). **11** Heeft ook post voor de Tweede Kamer (4). **14** Mede-grondlegger van de marxistische theorie; kende vreemde taal (6). **15** De advocatuur staat op de toonbank (5). **16** Bakermat van de SP lijkt wel een rund (3). **17** Aan deze fluweelachtige stof willen volksvertegenwoordigers zich nog wel eens hechten (6). **18** Hiermee kunt u stevig aanschaffen! (10). **20** Partij(dige) vrucht (6). **22** Als staatshoofd nog steeds een klant (6). **23** Vocaal openbaar vervoer zou toegankelijk zijn voor kiezers met een strippenkaart en rood potlood (7). **25** De Amerikaanse president is in het oerwoud verzeild geraakt (4). **27** Tijdens verkiezingen brengen ze geluid voort (7).

Verticaal 1 Lobbyisten druk in de weer (12). **3** Het resultaat van de onderhandelingen is ongeveer nul (3 of 2,1; afk.). **4** Met dit plaatsbewijs heeft u toegang tot de verkiezingen (10). **6** Het meubelstuk wordt in elkaar gezet, na de verkiezingen (16). **7** In Engeland is 'of' een ondernemingsraad (2, afk.). **9** Financiële instelling geeft etenswaar als rente (11). **12** Beleidswens staat als mikpunt op het voetbalveld (4). **13** Jongeren hebben kleur gekregen in de SP (4). **19** Publieke zitplaats in de Tweede Kamer waar ook voetbalfans kunnen plaatsnemen (7). **21** Dit lichaamsdeel heeft het niet breed (3). **24** Minister van financiën ziet door de bomen zichzelf niet meer (3). **26** Het parket is van mening veranderd (2, afk.).

De winnaar van "Wie zei wat?" (weekend Parijs) is Willy Kaldenhoven uit Valkenburg (L.)

Het cryptogram (boekenbon 50 euro) is gewonnen door: T. van Poelgeest-Krieger uit Haarlem

SUDOKU

	9	7	8					2
3			9			8		
			5		1	7		9
			3	4			9	
	3	6		8		5		
7								
		4		6		9	8	
			1		8	6		
8	5		9					3

	5	3	1	4				6
	1				8	9		2
6		9	5	2			7	8
			4	8	1			
1	8			9	6	3		5
8		6	9				1	
3				1	7	8	9	

	4		8		5			2
6		9					3	
8			6		9			
7		3		9		2		
	6	8	4			7		
2				7	8		1	
						8		
5	8	6		2				
	7					4		6

6			7				2	3
4		5			2			
		7	1					
1	7	8		6				2
3	2		5					
				1		4		
				8		6	5	
				9	4		1	
	7	3		1	2			6

BEZOEK VOOR DE GEIN
WWW.NUISDETIJD.NL

Leuk de eendjes voeren. Het personeel van Wiekslag Smitsveen probeert bewoners zo veel mogelijk in contact te houden met de buurt waarin zij leven. Dat betekent dat met de mensen die goed ter been zijn wandelingen worden gemaakt, bijvoorbeeld om de eendjes te voeren in het park.

De hobby's van thuis. De bewoners worden gestimuleerd zich bezig te houden met de hobby's die zij thuis hadden. Voor sommige bewoners is dat tekenen, voor andere muziek luisteren. Alles hier is erop gericht mensen ondanks hun dementie een waardige oude dag te bezorgen. "Zo zou het in heel Nederland moeten zijn," zegt Agnes Kant.

Zelf boodschappen doen. De kleine dagelijkse boodschappen, bijvoorbeeld voor het avondeten, proberen de medewerkers vaak met de bewoners samen te doen. Omdat het huis relatief ruim in het ondersteunend personeel zit, kan één medewerker op stap met één bewoner. De buurt-super is om de hoek.

AGNES KANT OVER TIEN JAAR KNOKKEN IN DE KAMER

Agnes Kant zit deze maand precies tien jaar in de Tweede Kamer. De cultuur in Den Haag zat haar vaak in de weg, maar nooit paste ze haar werkwijze of ambities aan. "Als mensen de feiten niet willen zien, druk je ze er met hun neus op."

Je zit nu tien jaar in de Tweede Kamer. Begint de politiek je niet te vervelen?

Het is strontvervelend, soms. De processen hier zijn vreselijk traag. Je zou hopen dat als iedereen weet dat iets niet goed gaat en dat het anders kan, er snel een oplossing komt. Zo werkt het hier niet en daar word ik soms knettergek van. "Ik schei er mee uit," denk ik dan. Maar de volgende dag kom je weer mensen in de thuiszorg tegen en verander je weer van gedachten, want iemand moet het toch zeggen in Den Haag. De strijd tegen misstanden in de zorg en voor de mensen die zich daar uit de naad werken, verveelt me nooit. En gelukkig hebben we af en toe succes, dat houdt je ook op de been. Op aandringen van de SP komt de staatssecretaris met een plan om de bouw van buurtverpleeghuizen te stimuleren. Door de SP kunnen cliënten voortaan kiezen of zij een thuiszorgwerker met een vast contract of een alfa-hulp willen, waardoor de thuiszorgwerkers veel minder vogelvrij zijn. Daar doen we het toch voor.

'ALS PUBER WAS IK DWARS. 'S AVONDS KLOM IK HET RAAM UIT OM OP STRAAT TE HANGEN.'

En als het nodig is, voer je actie buiten het parlement.

Nou, lukt het niet met het stellen van vragen, het aanvragen van debatten, het blijven wijzen op de verhalen uit de praktijk in de Tweede Kamer, dan zijn soms hardere middelen nodig. Daarom hebben we dat confronterende tv-spotje gemaakt, waarin de 85-jarige actrice Mieke zich ontkleedt voor heel Nederland. Dat was schokkend, maar het werkte. Het bracht de problemen in de thuiszorg goed onder de aandacht en leidde tot de eerste stappen van het kabinet in onze richting.

Mijn motto is: *alleen de waarheid kan het onrecht tarten*. Zo werk ik ook, ik

wil mensen confronteren met de werkelijkheid. Ik ben geen echte debater, ik laat het liefst direct zien hoe de zaken ervoor staan om vervolgens te zeggen: "Nu gaan we het oplossen!" In het begin werd dat totaal niet begrepen door andere Kamerleden. Ik vertelde in de Kamer in alle oprechtheid wat voor toestanden ik was tegengekomen in verpleeghuizen en kreeg vervolgens het verwijt dat ik "politiek wilde scoren op bejaarden die in hun eigen poep lagen". Ik was verbijsterd, het bleek in de Kamer allemaal te gaan om elkaar vliegen af te vangen en niet om het oplossen van problemen in het land.

Wie is de politicus die je het minst mag in de Kamer?

Dat is een moeilijke vraag. Ik heb niet snel een persoonlijke aversie tegen mensen. Je hebt mensen die zijn je politieke tegenstander, bij de VVD Van Miltenburg bijvoorbeeld, daar voer ik harde debatten mee, maar daar kan ik het op persoonlijk vlak prima mee vinden.

Je hebt twee dochters, van 15 en 17. Gaan die ook de politiek in?

Dat denk ik niet, ze vertonen nog geen enkele neiging. Mijn oudste dochter Anna is pas lid geworden van de SP. Als we het over bepaalde onderwerpen hebben, merk ik gelukkig dat ze politiek wel goed zitten. Dat hebben we Lisa en Anna ongemerkt toch mee kunnen geven. Maar dat wil niet zeggen dat ze hun leven direct aan de politiek moeten wijden. Overigens zou ik het vreselijk vinden als ze zich zouden aansluiten bij een andere club. Dan is er iets mis gegaan in de opvoeding.

Hoe was jij toen je zo oud was als je dochters nu?

Ik was dwars, maar met mate. Ik had een hekel aan school, maar ik zorgde dat ik alles net haalde, omdat ik wist dat ik anders nog langer op school zou moeten blijven. En naar mijn ouders toe was ik knap opstandig. Ik besodemieterde de boel geregeld. 's Avonds het raam uitklimmen om uit te gaan en dan een stapeltje kleren onder je dekens leggen zodat het leek alsof je in bed lag. Tot laat op straat hangen, dat soort dingen.

Dochteren Anna, links (17) en Lisa, rechts (15), hebben nu de leeftijd waarop Agnes Kant dwars was en een hekel had aan school.

ALTIJD ALLERGISCH VOOR ONRECHT

Wilde jij op die leeftijd al de politiek in?

Nee, helemaal niet. Ik heb er eerlijk gezegd nooit van gedroomd of naar gestreefd politicus te worden, dat is me echt overkomen. Ik ben me pas aan het eind van mijn studententijd actief met politiek gaan bezighouden en dat kwam vooral omdat ik een mening had over bepaalde zaken en vond dat daar iets mee moest gebeuren. Toen kwam ik bij de SP terecht en rolde ik eigenlijk van het één in het ander. Zo hoort het trouwens ook te gaan, vind ik. Soms leiden we in het Tweede-Kamergebouw school-

klassen rond en dan zitten er van die jonge gasten bij die vragen: "Wat moet ik doen om Kamerlid te worden?" Dan antwoord ik altijd dat ze moeten beginnen met niet te bedenken dat ze Kamerlid willen worden. Kamerlid worden moet geen doel zijn, het kan een gevolg zijn van hoe je je opstelt in je leven.

Maar was je volledig a-politiek in je jeugd?

Nou ja, ik ben wel altijd allergisch geweest voor iedere vorm van onrecht, maar dat zette ik toen niet om in enige politieke ambitie of zo. Bij mij op school vroeger, maar het

gebeurt helaas nog steeds, werden kinderen bijvoorbeeld uitgelachen en uitgescholden omdat ze goedkope kleren droegen, van Zeeman en Wibra. Die werden dan zebra-kinderen genoemd. Daar kon ik woedend om worden.

En die afkeer van onrecht, die emotie, toon je ook voortdurend in de Tweede Kamer.

Klopt. Goed voorbeeld is die keer dat ik me in het vragenuur over de verpleeghuizen liet ontvallen dat ik me opricht schaamde voor de situatie daar. "Terwijl ik uit alle macht probeer er iets aan te doen, schaam

AGNES

ik me kapot," zei ik. Want het is toch belachelijk dat wij er in dit land niet in slagen mensen op een waardige manier oud te laten worden? Dat er mensen zijn die niet uit bed worden geholpen of koud eten krijgen?

Is het echt zo slecht gesteld met de zorg in Nederland?

Onlangs sprak ik met een echtpaar dat net als ik uit Doesburg komt. De man was terminaal ziek en kreeg speciale intensieve thuiszorg. Na drie maanden zorg belde een administratief medewerker van de thuiszorgorganisatie op dat de zorg zou worden stopgezet. Het kwam erop neer dat de man niet snel genoeg was doodgegaan, zijn tijd was op. Daar word ik koud van. Hoe ver ben je heen, hoe ver ben je in een systeem weggezakt dat je dat tegen iemand in die toestand durft te zeggen! Die vreselijke bureaucratie heeft de zorg voor een groot deel ontmenselijkt.

Wat moet er anders in de zorg?

Laat ik voorop stellen dat er in ieder geval niets hoeft te veranderen aan de inzet van de mensen op de werkvloer, aan het bed. Het is fantastisch om te zien hoe gemotiveerd verplegenden en verzorgenden in Nederland ondanks alles hun werk doen. Wel moeten we af van heel veel bureaucratie, het papierwerk, het georganiseerde wantrouwen. Nu wordt bijvoorbeeld in de thuiszorg eerst door een kantoor bepaald wat voor zorg iemand nodig heeft, dan moet een zorgmedewerker precies bijhouden hoeveel van die zorg is geleverd, wat vervolgens weer wordt gecontroleerd en waar zij verantwoording over moeten afleggen. Allemaal omdat niet het vertrouwen bestaat dat thuiszorgwerkers zelf wel kunnen inschatten wat voor zorg nodig is en voor hoe lang.

Maar zo'n bureaucratisch circus kost toch miljoenen?

Ja. We hebben wel eens onderzocht wat er in de gehele gezondheidszorg, dus in thuiszorg, de ziekenhuizen en verpleeghuizen aan onnodige bureaucratie bestaat. Als we de tien duurste bureaucratische processen zouden schrappen, en dat kan, zou je een miljard per jaar kunnen besparen. En dat geld

'DIE VRESELIJKE BUREAUCRATIE HEEFT DE ZORG ONTMENSELIJKT.'

zou je dan kunnen investeren in meer handen aan het bed en betere arbeidsvoorwaarden.

Maar wat belangrijker is: door te snoeien in de regels en de papiermolen maak je de zorg menselijker. Bijvoorbeeld zoals dat nu al is in de kleine buurtverpleeghuizen. Dat zijn gewoon huizen waar twaalf mensen wonen en waar verplegend personeel normaal tijd en vrijheid heeft om samen met mensen te koken, boodschappen te doen of wat dan ook.

Die vrijheid is hartstikke belangrijk om dat werk goed te doen. Een thuiszorgwerker moet zelf kunnen bedenken: "Vandaag ga ik naar meneer Pieterse, die heeft wat extra aandacht nodig want het is een jaar geleden dat zijn vrouw is overleden." En dan moet niet iemand van boven met een papier staan zwaaien van "Pieterse krijgt een kwartier zorg en niet meer".

En ze moeten een beter salaris krijgen, toch?

Mijn oudste dochter heeft onlangs een tijd in de thuiszorg gewerkt. Weet je dat ze daar minder verdiende dan ze kan verdienen met vakken vullen in de supermarkt? Er zijn vrouwen die fulltime thuiszorg verlenen en die aan het eind van de maand met 1100 euro thuiskomen. Dat is dus helemaal niets! En kabinet en managers in de thuiszorg vinden dat daar dan nog wel wat af kan. Dan denk ik: wat is dit voor land! Daar zou je mee aan moeten komen bij de politieagenten, de mensen in de kleinmetaal of de vrachtwagenchauffeurs. Ik weet zeker dat de A12 hier in Den Haag morgen geblokkeerd is als we een loonvermindering zouden vragen van de chauffeurs. Maar bij deze vrouwen staat heel Nederland toe te kijken.

Maar jij niet. Hoe kun jij ontspannen?

Ik ga een paar keer per jaar naar

de optredens van de band van mijn man, *The Original R&B Soul Show*, liefst met vrienden. Hij speelt nu voornamelijk in theaters en op stadsfeesten. Dan ga ik echt uit mijn dak. Andere theaterbezoekers denken vaak dat ik ben ingehuurd om sfeer in de zaal te brengen, omdat ik meestal op de voorste rij zit en als eerste begin te dansen. Vroeger ging ik heel vaak met vriendinnen dansen. Maar nu herkennen veel mensen me en dat is soms wel lastig. Komt er iemand op je af die vraagt: "Bent u Agnes Kant?" Dan zeg ik wel eens: "Vandaag niet." En dat wordt dan arrogant gevonden, terwijl ik gewoon even wil ontspannen en dansen.

Bewegen is dus ontspannen voor jou?

Ja, als ik ontspan zonder te bewegen, val ik gewoon in slaap. Maar ontspannen in de zin van mijn gedachten verzetten, daar moet ik voor in beweging zijn: in de sportschool, hardlopen of dansen. Muziek is daarbij ook steeds belangrijker. Ik loop drie à vier keer per week hard en daarbij luister ik sinds kort naar een mp3-speler.

Wat voor muziek staat daarop dan?

Dat wisselt heel erg. De muziek van mijn man, maar ook Bløf, Amy Winehouse, U2, van alles. Ik train veel rond de Posbank, op de Veluwe niet zo ver van mijn huis. En ik vond altijd dat ik daar geen muziek mocht luisteren omdat je in de bossen toch de natuur, de vogeltjes moet horen. Maar als je daar een gevoelig nummer luistert, je lichaam beweegt en die weidse Veluwe voor je ziet, dat is de ultieme combinatie.

Is er een nummer dat je erg aanspreekt?

De Weg van Guus Meeuwis. Ik ben geen fan van Meeuwis, maar mijn broer Alex was dat wel en dat nummer hebben we op zijn crematie een paar jaar geleden gedraaid. Heel lang vond ik het heel moeilijk om ernaar te luisteren. Ik had een leidende rol bij het organiseren van zijn afscheid, praatte de plechtigheid voor de crematie ook aan elkaar. Ik had dat samen met hem en mijn schoonzus in elkaar gezet. Daarna ben ik eigenlijk pas aan het

Ik zou iedere dag willen hardlopen, maar het lukt me nu drie à vier keer per week een uurtje, dan ren ik een kilometer of 13. Het liefst loop ik thuis mijn vaste ronde, op de Posbank, dat is zo'n 18 kilometer. Heel af en toe loop ik mee in zo'n prestatie-loop. Meer dan een halve marathon loop ik nooit. Een marathon vind ik gewoon zonde van mijn tijd. Dan zie ik meer uitdaging in het sneller lopen van een kortere afstand. Vorig jaar liep ik de 15 kilometer van de Posbankloop in een uur en negen minuten. Dat was best oké, vond ik.

verwerken geslagen en ik dacht: "Dat hebben we gehad, het was verdrietig, maar nu is het klaar." Maar dat was het niet. Twee maanden na zijn dood durfde ik voor het eerst weer dat nummer op te zetten, in de auto. Ik heb me toch een potje zitten janken, een uur lang, ik moest de auto langs de kant van de weg zetten, het hield maar niet op. Toen had ik het pas verwerkt. Nu kan ik dat lied gewoon horen en dan raakt het me wel, maar is het een herinnering.

Wat wil je nog bereiken in je leven?

Mijn ambitie is de SP nog beter te maken en niet alleen in de strijd voor goede en menselijke gezondheidszorg, maar ook voor kwalitatief goed onderwijs bijvoorbeeld. Wat veel mensen overigens vergeten is dat we ook al heel veel bereikt hebben. Ik bedenk wel eens hoe Nederland er uitgezien zou hebben als de SP er de afgelopen twintig jaar niet was geweest. We hebben de afbraak van de publieke sector aan de orde gesteld, de toename van de marktwerking en de gevolgen ervan, de megasalarissen van allerlei topmanagers in Nederland. Er is van alles mis in de zorg, bijvoorbeeld, maar ik denk dat het een veel grotere bende zou zijn als

wij er niet waren geweest om misstanden aan te kaarten. Ik denk dat de SP een grote factor van betekenis is geworden in de Nederlandse politiek. En mijn uitdaging is die betekenis iedere dag groter te maken. Ik heb het gevoel dat dat ook nog steeds lukt. Ik heb in tien jaar Kamer geen periode meegemaakt waarin we stilstonden. Er waren tijden van stormachtige groei en van wat rustiger vooruitgang, maar stilstand heb ik niet opgemerkt.

Mijn ambitie is ook om aan zo veel mogelijk mensen binnen de partij over te dragen wat ik heb geleerd in de politiek en op die manier de SP sterker te maken. Binnenkort begin ik met mijn tweede klas van aanstormende talenten die ik ga opleiden. Het werken met zo'n groep geeft me enorm veel energie. Om te zien dat de dingen die je meegeeft echt aankomen, om te zien dat die mensen echt groeien en steeds beter worden. Dat is geweldig.

TEKST DANIEL PETERS EN
BERT VOSKUIL
FOTOGRAFIE CHARLOTTE AKKERMANS

PVDA-STAATSSECRETARIS GEEFT SP-WETHOUDER DON COMPLIMENTEN

HANS-MARTIN DON

Hij krijgt van alle kanten pluimen. SP-wethouder Hans-Martin Don is nu twee jaar bestuurder in Eindhoven, met onder meer Financiën en Welzijn in zijn portefeuille. Dus ook de *Wet maatschappelijke opvang*. Deze wet verlegde de verantwoordelijkheid van diverse vormen van sociaal-maatschappelijke zorg (zoals de huishoudelijke zorg in de thuiszorg) van het Rijk naar de gemeenten. Menig wethouder ligt wakker van de Wmo, maar Don wist de klippen te omzeilen..

Hans-Martin Don, je beheert ook financiën... zo kan iedereen wel scoren op de Wmo!

"Dus je denkt dat ik lekker uit de financiële snoepkast kan graaien om mijn eigen terreinen te bekostigen? Zo werkt het niet, hoor."

Je kunt toch lekker de gemeentebelastingen verhogen?

"Dat zeg je zeker omdat ik links politicus ben? Dat eeuwige fabeltje dat links altijd maar de belasting wil verzwaren klopt niet. Maar goed, Eindhoven is financieel heel gezond. Voor mijn aantreden en zéér tegen de zin van de SP heeft de gemeente het energiebedrijf verkocht. Als wethouder houd ik me nu aan een besluit dat eerder door de gemeenteraad is genomen. Het geld is er en dat moeten we duurzaam en verantwoord gebruiken."

Aha, tóch de luxe van een zak geld!

"Oké, 't maakt het wat makkelijker. Maar ik sta erop dat we kritisch naar onze uitgaven kijken. Ik vind dat gemeenschapsgeld effectief besteed moet worden. Daarom leggen we onszelf regelmatig bezuinigingsmaatregelen op om geld vrij te maken voor nieuwe initiatieven. De Wmo geeft kans zoveel mogelijk mensen goede voorzieningen en zorg te bieden en ze betrokken te maken, en dat kan van geld dat we hebben bespaard op bureaucratie en gebrek aan doelmatigheid."

Dus als financieel wethouder ben je de boeman?

"Nee, zo werk ik niet. Ik zei net wj. Want het gaat op basis van collegialiteit en consensus. Het hele college staat erachter om zo efficiënt moge-

lijk te werken en de gemeentelijke uitgaven te beheersen. Een bewuste keuze was om in ons armoedebeleid te investeren: de bedragen van de inkomensondersteunende regelingen zijn hoger geworden en er komen nu meer mensen voor in aanmerking. Terecht dus dat de FNV een paar weken geleden Eindhoven uitriep tot meest sociale stad van Nederland! De ambtenaren bij de "sociale dienst" verdienen hiervoor ook een pluim."

Nou, kom op met dat succesgeheim van jouw Wmo-beleid.

"Geheim? Dat heb ik niet. En ook geen toverformule. Ik heb vanaf het begin de Wmo a-politiek proberen te organiseren. Met succes. Dat betekent: goed praten met alle betrokken partijen; op de eerste plaats met de mensen die de voorzieningen nodig hebben. En we stel-

den een Wmo-commissie in met alle raadsfracties. Dan zie je dat iedereen het beste wil voor de mensen over wie de Wmo gaat. Daarin maakt links of rechts niet zoveel uit, zodoende konden we beleid voeren waar iedereen achter staat. Concrete voorbeelden: we investeerden in vrijwilligers, maakten de zorg laagdrempelig en hebben flink met het Rijk onderhandeld. Na een inventarisatie van zorgbehoeften in de gemeente bleek Eindhoven veel te weinig geld te krijgen. Ik heb aan de bel getrokken. Eerst tevergeefs. Maar toen ik de Vereniging van Nederlandse Gemeente opriep om de Wmo maar niet in te voeren, wilde staatssecretaris Bussemaker wél praten. We kregen voor de regio 3 miljoen euro extra voor de huishoudelijke zorg, en voor Eindhoven bijna zes en een halve ton.

We konden met de thuiszorg goede prijsafspraken maken. Zij en wij hebben elkaar nodig, dus hebben we een fatsoenlijke uurprijs afgesproken voor de hulp die ze bieden. Zodat er dus gelukkig geen werkers in de thuiszorg ontslagen hoefden te worden of te worden bezuinigd op hun arbeidsvoorwaarden, zoals elders soms gebeurt. Er is in alle redelijkheid overlegd, waardoor er nu onderling vertrouwen is. Dat is

belangrijk voor de toekomst."

Een breed gedragen beleid heeft vast een laag SP-gehalte.

"Integendeel. We luisteren naar de mensen die zorg behoeven. We betrekken de mensen erbij die de zorg leveren. Zij moeten het samen doen en zij weten waarover het gaat. Veel inbreng van de mensen zélf, vind ik juist heel erg des SP's."

Klopt het dat staatssecretaris Bussemaker advies aan je vraagt en rondvertelt hoe goed de Wmo in Eindhoven loopt?

"Ja. En dat mag van mij. Laat een PvdA-staatssecretaris maar de lof-trompet steken over het werk van iemand van de SP."

Heeft ze je al gevraagd PvdA'er te worden?

"Nee. Maar mensen zeggen wel eens dat ze me geen SP'er vinden. Vervolgens komen de vooroordelen: ik kan toch niet passen bij die club, want ik ben vrijdenkend, zelfstandig, praktisch, verstandig en nuchter. Dat zijn de meeste SP'ers, zeg ik dan. En ja, ik draag wel eens een pak. Soms zelfs een stropdas."

TEKST ANTHONIE VERMEER

ZO. WAT WEET JIJ VAN POLITIEK? DOE DE ZELFTEST EN CHECK JE KENNIS

1. Hoe heten de Eerste en Tweede Kamer samen?

- Staten Generaal
- Raad van State
- Het Haagse pluche

door het Amerikaanse Institute for Public Integrity

- Dat is een bewering van Vladimir Poetin
- Een dronken uitspraak van Berlusconi.

- Dat klopt niet.
- Nee, je moet je halve salaris afstaan.

2. Bij welke partij deed Emile Ratelband in 2003 een gooi naar het lijsttrekkerschap?

- Leefbaar Nederland
- De Tsjakka-partij
- Nederlandse Bond van Belastingbetalers

5) Vrouwen mogen in Nederland naar de stembus sinds...

- 1900
- 1919
- 1 april 2008

8. Een maatschappij waarin menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit centraal staan.

- Dat zijn de drie kernpunten van de Socialistische Partij.
- Dat is het parool van de Franse revolutie.
- Een prachtige zin uit de musical *Les Misérables*

3. De ambtswoning van de Premier heet...

- Het Catshuis
- Yab Yum
- Het Kabinetsappartement

6. De SP is nu de derde partij van Nederland.

- Dat klopt, alleen CDA en PvdA hebben meer leden.
- Dat klopt niet, de VVD is ook groter.
- Nee, door de wildgroei bij de partij van de Dieren heeft die nu brons.

9) Hoeveel zetels heeft de Tweede Kamer?

- 150
- 100
- Veel te veel, want ze zijn altijd leeg.

4. Bush heeft 935 maal gelogen over de aanwezigheid van massavernietigingswapens in Irak en over de Irakese contacten met Al Qaida.

- Dat is officieel vastgesteld

7. Lid zijn van de SP kan al vanaf € 5,- per kwartaal.

- Dat klopt.

10) Ferdinand Domela Nieuwenhuis was in Nederland grondlegger van...

LIEVELINGSDIET VAN KRISTA

Krista van Velzen, SP-Kamerlid: "Mijn lievelingsdier is met de stip de kat en al haar niet gedomesticeerde wilde voorouders. Panthers, bergkatten, lynxen, luipaarden, cheeta's, jaguars. Prachtige beesten met kracht en snelheid, meesters in het onbekommerd luieren en soezen. Zelf heb ik thuis een katertje. Overdag jaagt hij op vogels, klimt in bomen en neemt zandbaden in de zon. 's Avonds slaapt hij op een kussen of kruipt op schoot. Ik gun iedereen in Nederland zo'n mooi leven als mijn katertje. Laatst heb ik een nacht in de daklozenopvang van het Leger des Heils doorgebracht. Zo'n opvang zit vol met mensen die eigenlijk ziek zijn. En die toch de hele dag op straat doorbrengen. Er zijn in Nederland nog vele duizenden daklozen, bizar dat we dat niet zouden kunnen veranderen in zo'n rijk land. Onlangs was ik op werkbezoek bij Discus (zie pagina 8, een organisatie die indrukwekkend succes behaalt met verslaafde en psychiatrische daklozen. Ze geven hun cliënten een woning en krijgen het zo voor elkaar om de ergste zorgmijders te laten kiezen voor een nieuw leven. Als dat al lukt met 'lastige' klanten die het overal hadden verbruikt, moeten we alle andere daklozen toch zeker wel iets meer kunnen bieden dan tijdelijke noodopvang?!"

- Het socialisme
- Het liberalisme
- Domino Day

6-7 Mooie score! Je hart zit links. Je stem ook?

BEHAALDE PUNTEN

8-10 Je bent een kenniskanjer. Voor jou kent de politiek geen geheimen meer. Bovendien zit het hart bij jou op de goede plek!

0-5 Blijf je informeren over politieke zaken. Het gaat over jou! Volg het nieuws en laat je niks wijs maken.

NATHALIE DE ROOIJ BEZOECT HET PLEINCOLLEGE EEN SCHOOL OM VERLIEFD OP TE WORDEN...

De garagehouder brengt er zijn afdankertjes. De leerlingen maken bankjes en speelgoed voor de wijkvereniging. En omdat woningbouwvereniging Trudo de wijk renoveert, kunnen buurtbewoners er 's avonds voor vijf euro een warme hap halen. Niet gek voor een school die vijf jaar geleden nog op de nominatie stond om te worden gesloten. SP-Tweede Kamerlid Nathalie de Rooij over Pleincollege De Burgh in Eindhoven: "Een school om verliefd op te worden."

In het lokaal voertuigtechniek staan een paar auto's, waarvan zelfs een leek kan constateren dat het niet om de nieuwste modellen gaat. Het lokaal is licht en het ruikt er een beetje naar olie. Twee jongens buigen zich in een hoekje over een motorblok. Er klinkt

gepruttel en gejuich. Hij werkt. Nathalie de Rooij informeert hoe lang ze erover hebben gedaan. Trots klinkt het: "Binnen een week, en hij heeft wel drie jaar stilgestaan." De Rooij vraagt wat ze van hun school vinden. "Hartstikke goed, want de docent is nooit chagrijnig." Paul

Bloks (15) en Remy Janssen (16) lachen breed.

Het vmbo is een afvoerputje, je leert er niks, de scholen zijn te groot en er zitten alleen maar kansarme leerlingen. Daar moet je kind niet naar toe. SP-Tweede Kamerlid

Nathalie de Rooij, op werkbezoek bij het pleincollege De Burgh in Eindhoven, haalt haar schouders op als dit rijtje voorbijkomt. "Ja, er zijn in het verleden verkeerde keuzes gemaakt, waardoor leerlingen te veel theoretische vakken krijgen, terwijl ze het liefst met hun handen aan de slag gaan. Ja, er zijn massascholen waarin leerlingen verzuipen. En ja, het is voor een leerling weinig stimulerend als je zelfs mét diploma nog geen startkwalificatie hebt. Maar gelukkig zijn er scholen zoals deze. Waar betrokken docenten hun nek uitsteken voor de leerlingen. Waar nieuwe dingen bedacht worden en wordt geëxperimenteerd." De Rooij weet waarover ze praat, ze gaf zelf Nederlands aan het vmbo. "Ik heb er geweldige jaren gehad, het is prachtig om mensen te zien groeien. En er zitten wel degelijk zeer getalenteerde en creatieve leerlingen op het vmbo." Dat ze gewend is met leerlingen om te gaan blijkt als ze het lokaal van elektrotechniek instapt. Ze loopt direct naar een paar jongens toe, die eerst wat onwennig reageren, maar al snel enthousiast vertellen waar ze mee bezig zijn. Directeur Maarten de Veth bekijkt het met een glimlach. "Die zou een goeie zijn voor ons."

De wijk in de school

Maarten de Veth is sinds vijf jaar directeur van De Burgh. De school is relatief klein met 400 leerlingen en 50 docenten en staat aan de rand van een volkswijk. Zijn adagium, de leerlingen zoveel mogelijk in contact brengen met de echte praktijk en de wijk de school binnenhaken, lijkt te lukken. Sinds een paar maanden bezit het college een meeting point waar bedrijven, wijkbewoners en organisaties hun orders kunnen plaatsen. Lekke band? Speelgoed nodig? Website? Kapotte auto? De klanten worden ontvangen door een receptionist en bevestigd door een account manager, onder het oog van een begeleidende docent. Vervolgens gaan de opdrachten de school in. De website wordt gemaakt door de afdeling ICT, de leuke band geplakt en de auto gemaakt door voertuigtechniek. Nathalie de Rooij: "Dit past helemaal binnen de visie van de SP; mensen met elkaar in contact brengen, jong en oud, arm en rijk. Neem bijvoorbeeld de maaltijden voor de wijkbewoners, nu de corporatie renoveert. Mooier kun je het niet hebben. Kookles is leuk, samen je zelf bereide maaltijd opeten is ook

'ZULLEN WE HAAR HOUDEN?' VRAAGT DE DIRECTEUR. DE LEERLINGEN: 'YES!'

leuk, maar koken voor wijkbewoners is voor de leerlingen natuurlijk het allerleukst."

Maarten de Veth: "Voor de leerlingen is het goed om aan echte projecten te werken. Dan zie je ze groeien. Zo moest een aantal leerlingen een presentatie bij ABN-AMRO houden. Een omgeving waar ze normaal gesproken niet vaak komen. Dan zie je ze keurig gekleed verschijnen en een presentatie houden die klinkt als een klok. Dan ben ik waanzinnig trots en voelen zij zich geweldig."

Nathalie de Rooij zat in de commissie Dijsselbloem die het onderwijsstelsel kritisch doorlichtte op onder meer het functioneren van het vmbo. De Rooij: "De kritiek die het onderzoek boven haalde, was voor mij heel herkenbaar. Veranderingen werden overhaast doorgevoerd zonder leraren te raadplegen. Er was te weinig geld."

Weemoed

Nathalie de Rooij en Maarten de Veth staan in het meeting point, als De Veth vertelt dat hij in september overstapt naar een vmbo/havo/vwo-school met 2600 leerlingen. "Een uitdaging," zo noemt hij het, maar je ziet hem nú al met weemoed om zich heen kijken. "Er is hier nog zoveel mogelijk. Stel je voor dat we zouden kunnen samenwerken met een crèche en een verzorgingshuis hier in de buurt. Dat zijn pas mooie praktijkplaatsen. En wat dacht je van een klusbus voor de wijk?" Nathalie knikt. Zij heeft geen enkele moeite zijn droom te volgen.

Bij elektrotechniek zit Niels Numans alleen aan een tafeltje. Om hem heen wordt gelachen en druk heen en weer gelopen. Maar Niels blijft geconcentreerd over zijn schrift gebogen. "Weet jij wat dit is? Dit is nou een schematische weergave van een trafo. Gaaf hè?" Nathalie de Rooij knikt, maar wordt afgeleid door andere jongens, die haar meeslepen naar een muur met leidingen. Ze heeft ze inmiddels allemaal om de vinger gewonnen. "Zullen we haar hier houden?" vraagt De Veth. De blonde jongenskoppen knikken enthousiast: "Yes!"

TEKST ANNEKE VERBRAEKEN
FOTOGRAFIE ALEX WOLF

BADMUTS-POLITIEK WERKT

Politiek saai? Nee, hoor. Neem nou de SP afdeling Alphen aan den Rijn. Sinds het afbranden van de Thermen bemerkte de lokale partij dat de inwoners van de gemeente hun zwembad node misten. Dus aan de slag. Niet met een papieren petitie, maar met een rekest in de vorm van een bekertje voor bekertje gevuld kinderbadje. SP-raadsleden niet netjes gekamd naar de gemeenteraadsvergadering, maar met een badmuts op het hoofd. En de aanhang niet zwaarmoedig op de publieke tribune, maar luchtig met gevulde zwembadjes om de arm. De verspreiding van 15 duizend folders deed de rest: een meerderheid van de gemeenteraad heeft voor herbouw van de Thermen gestemd. Heus, politiek hoeft niet droog te zijn.

**LAAT JE VERRASSEN!
KIJK GAUW OP
WWW.
NUISDETIJD.NL**

RONALD VAN RAAK: GEEN GEKLETS MAAR SAMEN AANPAKKEN

SP-Kamerlid Ronald van Raak (38) werd geboren in Hilvarenbeek. Studeren was in zijn milieu bijna ondenkbaar. Desondanks ging hij promoveren en werd hij een succesvol politicus. Hoe is dat zo gekomen? Samen met verslaggever Anthonie Vermeer maakte hij een terugreis door zijn leven.

2006 - HEDEN: TWEDE KAMER

Wie het in journaal of actualiteitenrubriek zag, zal het vast nog weten: Ronald van Raak stelt tijdens een debat voor om de voorgenomen salarisverhoging van dertig procent voor politici te schrappen. Kon het geld mooi naar loonopslag voor de politie. "De hele Kamer, behalve de SP, viel over me heen. Maar wij hangen niet aan geld of carrière. Dat maakt ons sterk. We zijn erg inhoudelijk bezig zonder de onderlinge rivaliteit die je bij andere partijen ziet. In onze fractie kwam de functie van volksvertegenwoordiger als verlengstuk van maatschappelijke activiteiten. Voor mij is dat niet anders."

2003 - 2006: EERSTE KAMER

Tijdens zijn jaren in de senaat vindt Ronald van Raak veel steun bij zijn partijgenoot Tiny Kox, die de SP-ploeg in de Eerste Kamer leidt.

"Hij leerde me problemen terug te brengen tot de essentie. Als politicus moet je voorkomen dat je jezelf verliest in stapels dossiers. Tiny leerde me dat we ons moeten richten op de mensen en hun noden, niet op droge aktes en stukken."

Hekken om zijn lagere school; Ronald neemt elke hindernis.

2000 - 2003: WETENSCHAPPELIJK BUREAU VAN DE SP

In april 2000 werd Ronald van Raak lid van de SP. Hij was net aan de slag bij het wetenschappelijk bureau van de partij. "Ik deed onderzoek naar chloortransporten van Akzo Nobel en werd lid van het actiecomité *Rood sein voor de chloortrein*. Zo kwam ik midden in de dagelijkse politiek terecht. Geweldig, mijn onderzoeksresultaten belandden niet in een la maar werden gebruikt om Nederland veiliger te maken. De actie had succes, er kwam een einde aan de transporten. Politiek als directe actie. Zo hoort het, dus ik zat op mijn plaats."

1997 - 2000: PROMOTIE-ONDERZOEK UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Op de hoek Singel en Oude Leliestraat in Amsterdam wijst Van Raak omhoog naar zijn toenmalige werkkamer. Hier werkte hij aan zijn proefschrift en bereidde hij de colleges voor die hij gaf. Vanuit zijn raam zag hij op de brug het beeld van één van zijn inspirators: de 19de eeuwse schrijver Multatuli, die onder meer *Max Havelaar* (1860) op zijn naam heeft staan.

Hij zegt: "Multatuli was een tegenstander van de liberaal Thorbecke. Multatuli vond hem te juridisch politiek bedrijven. Te clean, zonder gevoel, zonder te zien wat mensen beweegt. Multatuli vond zaken als onderwijs, wonen, werk en dagelijks te eten hebben belangrijker. Hij wilde de positie van arbeiders in de toenmalige standenmaatschappij verbeteren. Hij wilde Nederland verbeteren. Maar in zijn eentje, dat kon toch niet lukken? Hij stelde zich twee keer tevergeefs verkiesbaar voor de Kamer. Zijn mislukking in de politiek leert me dat je je moet verenigen om iets te bereiken."

1989 - 1996: STUDIE GESCHIEDENIS EN FILOSOFIE

Hoe is de maatschappij geworden zoals ze is? Hoe denken mensen en waarom? Zulke vragen hielden Ronald van Raak al jong bezig. Daarom viel zijn studiekeuze op geschiedenis en filosofie. Hij studeerde in Rotterdam en woonde op *Het Honk*, midden in de bossen van Lage Vuursche. Dit is een vakantieoord van het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvrienden, dat vanaf de jaren twintig van de vorige eeuw arbeiders de mogelijkheid gaf om op vakan-

tie te gaan. Van Raak had er tussen 1991 en 1994 de tijd van zijn leven. Hij mocht met drie andere jongeren gratis wonen. Tegenprestatie: de boel onderhouden en de logeerpartijen van groepen ordelijk laten verlopen.

Hij loopt over het terrein waar de tenten stonden en langs de groepsaccommodaties. Zegt: "Dit was heel leerzaam. Een samenleving in het klein. Je had verschillende soorten mensen bij elkaar: hippies, natuurvrienden, stadskinderen en leerlingen van wat we nu zwarte scholen

waardoor je bij alles kunt denken: *dat klopt*. Zo leer je vanuit perspectief te denken, want iets wat logisch klinkt hoeft nog niet wáár te zijn. In de politiek zie je dat ook. Een VVD'er denkt anders dan ik. Socialisten willen bezig zijn met iets dat groter is dan zichzelf. Doe je dat niet, dan kun je vraagtekens stellen bij je morele opvoeding."

Een van zijn favoriete denkers was Spinoza. Van hem leerde Van Raak dat nadenken niet alleen te maken heeft met de waarheid willen kennen, maar vooral met zelfstandig

Twee vechters tegen onrecht: Multatuli en Ronald van Raak.

noemen. En dan waren er ook nog de welgestelde dorpelingen om ons heen. Ik moest ervoor zorgen dat iedereen goed met elkaar omging. Zo leerde ik het belang van praten met elkaar en dat mensen tot veel in staat zijn als je ze verantwoordelijkheid geeft. Het sámen doen, dat is de basis. Ik geloof dat iedereen van goede wil is. Ik merkte dat praten en uitleggen werkt. Dat kweekt respect. Ook merkte ik het belang van een goede omgeving. Jongeren uit achterstandswijken kwamen heel druk en vertrokken heel rustig. Ze hadden hier de ruimte. Konden uit de groep stappen door even alleen het bos in te duiken en hoefden zich dus niet groot te houden. Hier gebeurde iets positiefs met mensen omdat ze met elkaar iets deden."

Dan wijst hij op de hangmat waarin hij in groengeur en vogelgefluit uren werkte aan zijn afstudeerscriptie filosofie over de Duitse toneelschrijver Bertolt Brecht. Van Raak: "Brecht zet op het toneel mensen in verschillende omstandigheden en laat zien hoe iemand bedenkelijke beslissingen kan nemen, die toch logisch lijken. Hij geloofde sterk in de maakbaarheid van de samenleving. Maar machthebbers hebben hem mondood gemaakt. Voor mij weer een bewijs dat je samen moet vechten, niet alleen."

Avonden en nachten in de kroeg discussiëren over een betere wereld waren wel aan Van Raak besteed. Maar hij wilde ook actieve betrokkenheid en zocht die bij de PSP, waar hij het al snel had gezien. Veel praten en niets doen. Niets voor Ronald!

Vormden geschiedenis en filosofie dan wél de goede keuze? "Ja, daarbij leer je je inleven in andere mensen en krijg je respect voor andersdenkenden. Ik heb de nodige filosofen bestudeerd. Elk heeft een eigen denksysteem dat logisch is,

en onafhankelijk willen zijn. En: "Je moet zoveel mogelijk oorzaak zijn van je eigen leven, het zelf in de hand houden. Dat begint bij analyse. Dus niet schreeuwen en om je heen slaan, maar eerst denken. Pas dan kun je je omgeving veranderen. Ook dat is voor mij socialisme."

1982 - 1989:

MIDDELBARE SCHOOL IN TILBURG

Tilburg, het Odulphuslyceum. De conciërge heeft net het alarm ingeschakeld; Ronald van Raak kan een wandeling door zijn oude school vergeten. Tóch is hij blij met dit weerzien want hier, op twaalf kilo-

Het Honk, Ronalds minimaatschappij in de bossen van Lage Vuursche

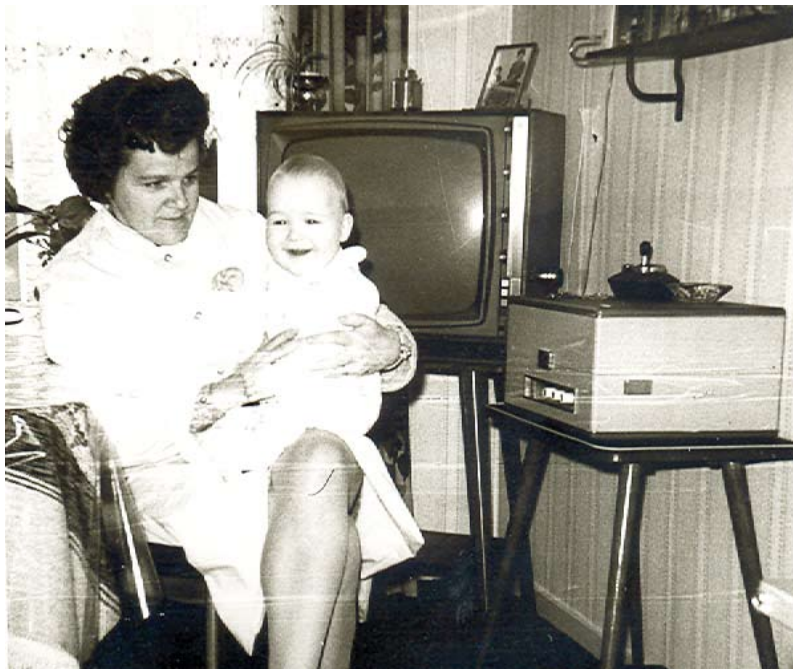
meter fietsen van zijn toenmalige woonplaats Hilvarenbeek, "begon mijn leven pas écht". Ontspannen rond het gebouw kuiierend zegt hij: "De leraren waren duidelijk gevormd in de vrije jaren zeventig. Ik kreeg veel ruimte om bezig te zijn met ageren tegen onrecht, aanklagen en organiseren. Via het schoolblad en met acties. Ik wist altijd mensen in beweging te krijgen. Tegen kleine onrechtvaardigheden op school – we hebben nog wel eens de weg bezet –

VAN ZETEL NAAR WIEG

of grote daarbuiten, zoals kernbewapening. Toen de school leerlingen begon te werven met reclamebrochures vond ik dat maar niks. Waar moest dat toe leiden? Grotere school, harde concurrentie tussen scholen? Ik vond dat scholen niet schreeuwerig aan de man mochten worden gebracht. Dus schreef ik een smalende vergelijking tussen de gelikte campagneteksten en de dagelijkse gang van zaken op school. Dat werd gecensureerd voor het schoolblad, dat is toch de hoogst mogelijke erkenning?" (Licht, geniet nóg na.) "Maar het was voornamelijk lol. Met plezier mensen organiseren en iets voor elkaar krijgen. Ik leerde spelenderwijs dat als je het ergens niet mee eens bent, je kunt vragen, schrijven, een klacht indienen, actie voeren of samen eisen. Vaak vergeefs, soms met succes. En ik realiseerde me: kun je dingen veranderen op school, dan kan het ook in je straat, wijk, dorp, provincie, land en wereldwijd." In die dagen is vriend Joep Chappin belangrijk voor hem: "Hij was de vriend met wie ik het meest optrok. Nog steeds is hij een goede vriend. Zijn ouders hadden gestudeerd en voor hem was het heel logisch om te gaan studeren. In mijn omgeving was studeren echter iets ondenkbaars. Maar Joep spoorde me aan na de Havo ook VWO te gaan doen. Zonder hem was ik waarschijnlijk nooit gaan studeren."

1969 - 1982: KINDERTIJD IN HILVARENBEEK

Ronald van Raak klimt over het hek van basisschool De Elstrakkers. De omheining stond er in zijn tijd nog niet. Hij herinnert zichzelf als een blijmoedig kind. Leraren vonden hem een leuk joch, maar ook erg druk. Enthousiast vertelt hij over de slipslang. Een speeltuig dat de

Moeder Fien met Ronald.

We lopen in een minuut naar het geboortehuis van de kleine Ronald. Wandelend door de stille wijk met doorzonwoningen die vlak na de oorlog is gebouwd, vertelt Van Raak dat zijn ouders het niet breed hadden en dat de gezondheid van zijn moeder te wensen overliet. Als nakomeling met een elf jaar oudere zus en zeven jaar oudere broer werd hij wel eens verwend, maar het was duidelijk dat niets vanzelf kwam aanwaaien.

Vader Gerrit was vrachtwagenchauffeur, altijd aan het werk. Hij overleed vlak voordat zijn jongste zoon promoveerde. Moeder Fien had door willen leren, maar moest al jong als dienstmeisje aan het werk. De familie Van Raak stemde PvdA, maar thuis werd niet over politiek gepraat, ook al kijkt moeder graag naar Kamerdebatten op tv.

We bereiken het huis aan de Sprenger van Eijkstraat 6. "Hier zag Ronald het levenslicht op 30 oktober 1969. 's Middags tussen de soep en aardappelen," zegt zijn moeder. Hier woonde hij gedurende zijn hele jeugd. Toen hij zelfstandig begon te denken, ging de algemene

mentaliteit in het dorp hem tegenstaan. Té lijdzaam, té weinig assertief. Hij wilde aan de bel trekken als iets onrechtvaardig was. Vaak voelde hij zich een roepende in de woestijn: Van Raak: "In het dorp hoorde je dan steevast *Zo is het nou eenmaal. Ge kunt het toch nie verandere*. Dat soort passiviteit wilde ik doorbreken. De vader van mijn beste vriend Joep was hartchirurg. Ik kwam daar graag over de vloer. Ik merkte dat er meer werd nagedacht en minder zomaar voor waar werd aangenomen in bepaalde kringen. Ik ben grootgebracht met het idee dat ik geen grote cadeaus hoefde te verwachten, noch op mijn verjaardag noch in het leven. Wil je iets, dan moet je iets doen. Daarom behoor ik niet tot de politici die wensen uitspreekt of oproepen doet tot debat, maar altijd wil handelen. Die moraal vind ik ook terug bij de SP. Geen gemakkelijk geklets, maar samen aanpakken."

TEKST ANTHONIE VERMEER
FOTOGRAFIE ALEX WOLF

FOTOGRAFIE ARI VERSLUIS

WARME AANBEVELINGEN VAN SP-KAMERLID PAULUS JANSEN

'BESPAAR 100 EURO OP JE ENERGIENOTA'

SP-Kamerlid Paulus Jansen wenst dat we de warmte-isolatie van woningen eens goed onder handen gaan nemen. Da's goed voor het milieu. En waarom zou je je centen onnodig in rook laten opgaan? Nu nog verbruikt een gemiddeld Nederlands huishouden 1.800 m³ gas per jaar. Dat kan volgens hem een stuk minder.

Maar hoe doen we dat dan, Paulus Jansen?

Het Kamerlid, bouwkundige van huis uit: "Door het aanleggen van materialen die de warmte vasthouden. Nu is een gemiddeld huishouden zo'n 150 tot 200 euro per maand kwijt aan energie. Daarvan kunnen er heel wat 75 à 100 euro besparen. Zéker gezien de stijgende energieprijzen."

Noem eens drie tips voor de doe-het-zelver.

"Eén: leg onder de vloer van de begane grond Tonzon, een drielaags isolatiefolie met een aluminium afdekking. Eenmaal vastgemaakt ontstaan er tussen de lagen cellen met lucht die isoleren. Je kunt het met zelfklevende stickers heel makkelijk aanbrengen. Voorwaarde is dat je een kruipruimte hebt. Dat spul kost tien euro per vierkante meter. Je hebt het er na een jaar uit. Dus is het ook voor huurders interessant om het zelf te doen. Twee: plaats aan de binnenkant van het dak spijkerflensdekens. Deze zijn gevuld met steenwol of glaswol en hebben aan de achterzijde een laag aluminiumfolie. Ze zijn zestig centimeter breed, dus kun je ze makkelijk tussen de dakbalken vastnieten. Deze investering verdient je in twee à drie jaar terug. Drie: niet echt voor de doe-het-zelver, maar wel effectief is het laten plaatsen van dubbel isolatieglas. Kies het liefst HR-glas met gasvulling voor extra hoog rendement. De investering betaalt zichzelf terug in zes à zeven jaar."

En de ventilatie dan?

"Simpel, zorg dat er in elke ruimte een raam open kan."

Hoe kunnen huurders hun huisbaas in actie krijgen?

"Aedes, de koepel van woningcorporaties, is met minister Vogelaar overeengekomen dat de corporaties de komende tien jaar 2,5 miljard gaan investeren in de warmte-isolatie van 2,4 miljoen woningen. Dus is je woningbouwvereniging aangesloten bij Aedes, ga er dan heen en zeg dat je boter bij de vis wilt. De huurverhoging die de corporaties dan mogen doorvoeren, weegt niet op tegen de besparing op stookkosten: de optelsom van huur plus energierekening zal altijd lager uitvallen. Huur je bij een particuliere huisbaas, ga dan eens na of de huurders om je heen ook vinden of hun gasrekening te hoog is. Dan kun je het eventueel met z'n allen aanklaarten, zodat de kans op succes groter is."

Wat was jouw laatste isolatiemaatregel?

"Kort geleden heb ik de verwarmingsleidingen in een aanbouw van ons huis geïsoleerd. Dat is heel makkelijk te doen met schaalisolatie, een gevormde schuimlaag die je heel makkelijk om de leiding legt. Kost ongeveer vijftig cent per meter. In een uurtje of twee isoleer je al gauw dertig meter. De investering heb je er binnen een halfjaar uit."

En hoeveel verstook je?

"Ik woon in een ééngezinwoning met een kopgevel. Twintig jaar geleden trok ik erin en verbruikte toen in een jaar 2.200 kubieke meter gas. Dat is nu 1.200 kuub per per jaar."

EN DAN DIT NOG...

Paulus Jansen maakt zich zorgen om de dreiging van privatisering van energiebedrijven. Door het vermarkten kunnen redelijke tarieven, energiebesparing en duurzaamheid voorgoed voorbij zijn. Lees er alles over op Jansens weblog: www.paulusjansen.nl

school kreeg toen een klasgenootje ("ik was geloof ik een beetje verliefd op haar") een fantasiewedstrijd won. Naar haar ontwerp werd de slipslang geconstrueerd. Op de plek waar het speelbeest stond, gebaart Van Raak hoe het eruit zag. "En als je de slang afgang dan kwam je in een deel waar je met z'n allen kon zitten. Daar heb ik veel uren vertoefd. Toen al vond ik het heerlijk om samen te zijn en met elkaar te praten. Dat vind ik nu ook goed aan politiek."

NU IS DE TIJD

EEN BETER NEDERLAND
KAN NIET WACHTEN.
WORD LID
EN KRIJG DIT
THONIK DESIGN
HORLOGE
WWW.SP.NL
BEL GRATIS
0800 0225005

**VOOR EEN BETER
NEDERLAND**

CITATEN LINKS EN RECHTS

Ik ben de Jezus Christus van de politiek, ik ben een geduldig slachtoffer, ik kan met iedereen overweg, ik offer mezelf voor iedereen op."

Berlusconi vertelt NieuweRevu hoe hij solliciteerde bij SM-club Cruella.

"In welgeteld 1.192 adviescommissies zitten tienduizenden personen te bedenken wat de EU nu weer kan doen. Daarnaast werken ruim 20.000 EU-ambtenaren in Brussel. Dat toont wel aan dat de EU meer bureaucratie is dan democratie."

Harry van Bommel is boos omdat hij voor 1192 commissies gepasseerd is.

"Je zult mij niet horen piepen als een politiemans een keer een klap uitdeelt. Daar zit het 'm niet in. Het zit 'm in het automatisme van onmiddellijk weer het bonnenboekje trekken." *Hoogleraar strafrecht Buruma herinnert zich tijdens het interview met de Tribune zijn openstaande bekeuringen.*

"Het is goedkoop en kwaadaardig om de angsten van mensen te willen vergroten en net te doen alsof morgen hier de Sharia van kracht zal worden. Dat is namelijk niet het geval." *Jan Marijnissen doet een wilde(rs) uithaal.*

"Ik wil consumenten niet de mogelijkheid onthouden om voorgelicht te worden over goedkoop krediet." *Wouter Bos is blij met zijn seizoenskaart voor het DSB-stadion.*

TOMATENSOEP VAN BOB

Bob Fosko, zanger en acteur, is bij de SP niet meer weg te denken. Hij schrijft en zingt de nieuwe strijdlieden, treedt op in spotjes en maakt protestfilms tegen de gang van zaken in Afghanistan. Daarnaast is hij een begenadigd kok. Daarom vroegen we zijn recept voor een Bourgondische tomatensoep.

Wat hebben we nodig?

2 kilo verse tomaten
1.5 liter runderbouillon
1 pond gehakt
4 bouillonblokjes
1 ui, gesnipperd
1 prei, fijn gesneden
1 peen, in blokjes
bosje peterselie

Verwijder het velletje van de tomaten. Zeef de tomaten. Voeg de runderbouillon toe en laat even koken. Draai balletjes en gooi ze in de kokende soep. Voeg prei, ui en peen toe; 10 minuten door laten koken en je soep is klaar!

Opdienen met wat peterselie. Je bent voor nog geen 8 euro klaar voor 6 personen.

Bob: "Deze soep maakte mijn moeder in het weekend. Ze werd aan het einde van haar leven afhankelijk van thuiszorg. Ze was nog niet zo oud, maar leed aan een vorm van de ziekte van Parkinson, waardoor ze moeilijk ter been was. Als ik nu hoor, dat die thuiszorg, voor veel mensen onbereikbaar

FOTOGRAFIE FRED HES

dreigt te worden, dan denk ik: dat beleid is een soepzooi!"

IK KEN U ERGENS VAN

Omdat hij te vroeg in Zeist was voor zijn afspraak met Foppe de Haan, besloot Jan Marijnissen in een bakkerswinkel een saucijzenbroodje te gaan eten. Hij stond te wachten tot zijn broodje warm gemaakt was. Twee wat oudere dames stonden hem vrij ongegeneerd aan te staren.

"Ik ken u toch ergens van?" zei een van de vrouwen. Een jongen, die ook in de winkel stond, bemoeide zich met het gesprek: "Ik ken u van de radio." "Dat kan kloppen," zei Jan Marijnissen jolig, "zeven jaar geleden heb ik een hit gehad. Die heette: *Ik hou van jou.*"

De vrouwen en de jongen knikten tevreden; het raadsel was opgelost.

Jan Marijnissen: "Ik krijg meestal alleen maar aardige reacties als mensen me herkennen. Ze wensen me heel veel succes met mijn werk of ze steken hun duim omhoog. Ik krijg maar heel zelden rechtstreekse kritiek. Wel willen mensen geregeld hun persoonlijke probleem aan me vertellen. Vaak is er dan op dat moment geen tijd voor, maar dan regel ik altijd dat ze me kunnen e-mailen of bellen."

PITTIG BAKKIE

De 25 koppen tellende SP-fractie in de Tweede Kamer vergadert regelmatig in de stijlvolle Savornin Lohman-zaal. Achter de ovale vergadertafel hangt een groot portret van de Engelse oorlogspremier Winston Churchill. Jan Marijnissen mag graag de volgende anekdote over de Britse staatsman vertellen.

In het Engelse parlement was een afgevaardigde eens zó kwaad op Churchill dat ze hem toebeet: "Mijnheer als ik uw vrouw was, dan deed ik arsenicum in uw koffie." Churchill antwoordde razendsnel: "Mevrouw, als ik uw man was, dan dronk ik hem op."

VOOR MIJN BETER NE DERI...

HET IS ER DE TIJD VOOR. WORD LID
EN KRIJG EEN THONIK DESIGN HORLOGE
WWW.SP.NL OF BEL GRATIS 0800 0225005

DOE MEE MET DE SP.

BON OM LID TE WORDEN

JA, ik word lid van de SP. Ik machtig de SP om per kwartaal onderstaand bedrag af te schrijven van mijn rekening. Ik ontvang een welkomstgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus en gratis toegang tot 'tomaatnet', de reclamevrije internetprovider voor alle SP-leden.

kwartaalbijdrage € 5,- (minimum) € 7,50 € 10,-
 € 12,50 € 15,- anders €

naam

roepnaam voorletters m/v

adres

postcode plaats

telefoon geboortedatum

e-mail rekeningnummer

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

datum handtekening

Stuur deze bon naar:
SP, Antwoordnummer 30542, 3030 WB Rotterdam

U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (010) 243 55 40, administratie@sp.nl

20 voorjaar 2008